

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Zhodnocení daňového zatížení fyzických osob a jeho optimalizace

Bc. Kateřina Tauchmanová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kateřina Tauchmanová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Zhodnocení daňového zatížení fyzických osob a jeho optimalizace

Název anglicky

Evaluation of the Tax Burden of Natural Persons and its Optimization

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy daně z příjmů fyzických osob zhodnotit daňovou povinnost u vybraných subjektů a poté navrhnout možná řešení pro legální optimalizaci daňové povinnosti těchto subjektů.

Metodika

Teoretická východiska budou zpracována na základě kompilace poznatků získaných z odborné literatury, příslušných právních předpisů a dalších relevantních zdrojů se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob.

Na základě analýzy a konkrétních výpočtů bude provedeno vyhodnocení daňové povinnosti vybraných daňových subjektů a následně budou navržena konkrétní řešení pro legální optimalizaci daně z příjmů fyzických osob.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

daň, základ daně, sazba, poplatník, sleva na dani, optimalizace

Doporučené zdroje informací

CALHOUN, Allen. Tax Law, Religion, and Justice. London: Routledge, 2021. ISBN 9781003039556.

DĚRGEL, Martin a Kateřina ILLETŠKO. Daňová přiznání: Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění bez chyb, pokut a penále. Český Těšín: Poradce, 2020. ISBN 978-80-7365-434-4.

DUŠEK, Jiří. Daně z příjmů: přehledy, daňové a účetní tabulky. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1048-3.

MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2020: Úplná znění k 1.1.2020. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1333-0.

SMITH, Stephen. Taxation: A Very Short Introduction. United Kingdom: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-968369-7.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-887-4.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Kukalová, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 21. 9. 2021

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení daňového zatížení fyzických osob a jeho optimalizace", jsem vypracovala samostatně, pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 4.3.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Gabriele Kukalové, MBA, PhD., za odborné vedení, ochotu, vstřícný přístup a cenné rady, které mi pomohly při vypracování diplomové práce.

Zhodnocení daňového zatížení fyzických osob a jeho optimalizace

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřena na daňovou optimalizaci příjmů vybraných skupin fyzických osob, kterými jsou zaměstnanci a podnikatelé. V teoretické části jsou primárně definovány základní pojmy jako výběr daní, význam daně, vlastnosti a funkce daně. Následně je uveden popis konstrukčních prvků daně a klasifikace daní. Teoretická východiska dále rozebírají problematiku daně z příjmů fyzických osob včetně několika způsobů, kterými lze dle platné legislativy optimalizovat výslednou odvodovou povinnost. V závěru této části je popsán procesní postup daňové povinnosti u zaměstnance a podnikatele. Teoretické poznatky jsou aplikovány na konkrétní výpočty v části analytické. Pro obě skupiny poplatníků jsou navrženy modely s odlišnou výší dosažených příjmů během let 2020-2021. K modelovým příkladům jsou vypočtena a analyzována vybraná optimalizační řešení. Ve výsledné fázi je řešena skutečně odvedená daň z celkového příjmu poplatníka, a to včetně výpočtu celkových odvodů a čistého příjmu poplatníka.

Klíčová slova: fyzická osoba, základ daně, daň, optimalizace daně, příjem, zdaňovací období, poplatník, přeplatek, daňová povinnost, sleva na dani

Evaluation of the Tax Burden of Natural Persons and its Optimization

Abstract

This diploma thesis is focused on tax optimization of income of selected groups of natural persons, which are employees and entrepreneurs. The theoretical part primarily defines basic terms such as tax collection, meaning of tax, properties and functions of tax. Subsequently, a description of the structural elements of the tax and the classification of taxes is given. The theoretical background further discusses the issue of personal income tax, including several ways in which the resulting levy obligation can be optimized according to the applicable legislation. The methodical procedure for tax liability for employees and entrepreneurs is described at the end of this section. Theoretical knowledge is applied to specific calculations in the analytical part. For both groups of taxpayers, models with different levels of income achieved during 2020-2021 are proposed. Selected optimization solutions are calculated and analyzed for model examples. In the final phase, the actual tax paid on the total income of the taxpayer is solved, including the calculation of total contributions and the net income of the taxpayer.

Keywords: natural person, tax base, tax, tax optimization, income tax period, taxpayer, overpayment, tax liability, tax credit

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	20
3.1 Konstrukční prvky daně	21
3.2 Klasifikace daní.....	24
3.3 Daň z příjmů fyzických osob	27
3.3.1 Základ daně.....	28
3.3.2 Nezdánitelné části základu daně	30
3.3.3 Odčitatelné položky od základu daně	31
3.3.4 Sazba daně	32
3.3.5 Slevy na dani.....	32
3.3.6 Výpočet daně	34
3.3.7 Zákonné pojistné.....	35
3.3.8 Daň z příjmů fyzických osob z pohledu zaměstnance.....	37
3.3.9 Daň z příjmů fyzických osob z pohledu osoby samostatně výdělečně činné.....	39
4 Analytická část	43
4.1 Výpočet daňové povinnosti u zaměstnance	43
4.1.1 Daňová povinnost zaměstnance bez využití optimalizace.....	44
4.1.2 Optimalizace daňové povinnosti u zaměstnance	45
4.1.3 Efektivní sazba daně u zaměstnance.....	49
4.1.4 Celkové odvody zaměstnance, efektivní sazba a čistý příjem.....	52
4.2 Výpočet daňové povinnosti u OSVČ	54
4.2.1 Daňová povinnost OSVČ bez využití optimalizace	55
4.2.2 Optimalizace daňové povinnosti OSVČ	56
4.2.3 Efektivní sazba daně OSVČ	67
4.2.4 Celkové odvody OSVČ, efektivní sazba a čistý příjem.....	70
5 Výsledky a diskuse	72
5.1 Návrh optimalizace základu daně	73
5.2 Komparace efektivní sazby daně zaměstnance a OSVČ.....	74
5.3 Komparace celkových odvodů zaměstnance a OSVČ	76
6 Závěr.....	80
7 Seznam použitých zdrojů	82
7.1 Literární zdroje.....	82

7.2	Internetové zdroje.....	83
7.3	Právní předpisy.....	84
8	Přílohy	85

Seznam schémat

Schéma 1	Postup výpočtu měsíčních záloh u zaměstnance	14
Schéma 2	Postup výpočtu výsledné daně u zaměstnance	15
Schéma 3	Postup výpočtu výsledné daně u OSVČ	17
Schéma 4	Klasifikace daní	25
Schéma 5	Přehled slev na dani během let 2020 a 2021	33
Schéma 6	Výpočet daně z příjmů fyzických osob	35
Schéma 7	Modelový výpočet zálohy na daň pro rok 2020	37
Schéma 8	Modelový výpočet zálohy na daň pro rok 2021	37
Schéma 9	Způsoby uplatňování výdajů u příjmů ze samostatné činnosti.....	39
Schéma 10	Přehled procent paušálních výdajů dle jednotlivých příjmů	41

Seznam tabulek

Tabulka 1	Roční zúčtování daně (v celých Kč)	44
Tabulka 2	Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění (v celých Kč).....	46
Tabulka 3	Uplatnění nezdanitelných částek (v celých Kč).....	47
Tabulka 4	Uplatnění nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění (v celých Kč).....	48
Tabulka 5	Efektivní sazba daně bez optimalizace	49
Tabulka 6	Efektivní sazba daně při uplatnění optimalizace	50
Tabulka 7	Celkové odvody a čistý příjem za rok 2020 (v celých Kč).....	53
Tabulka 8	Celkové odvody a čistý příjem za rok 2021 (v celých Kč).....	54
Tabulka 9	Roční výpočet daně (v celých Kč).....	55
Tabulka 10	Uplatnění paušálních výdajů (v celých Kč).....	56
Tabulka 11	Uplatnění nezdanitelných částek (v celých Kč).....	57
Tabulka 12	Uplatnění slev na dani (v celých Kč).....	59
Tabulka 13	Výpočet rovnoměrných daňových odpisů (v celých Kč).....	60
Tabulka 14	Výpočet zrychlených daňových odpisů (v celých Kč)	60
Tabulka 15	Uplatnění zrychlených odpisů (v celých Kč).....	61
Tabulka 16	Uplatnění souhrnné optimalizace (v celých Kč).....	62
Tabulka 17	Přehled daňové povinnosti (v celých Kč)	64
Tabulka 18	Efektivní sazba bez uplatnění optimalizace.....	68
Tabulka 19	Efektivní sazba daně při optimalizaci	68
Tabulka 20	Celkové odvody a čistý příjem (v celých Kč).....	71
Tabulka 21	Výsledná daňová povinnost zaměstnance (v celých Kč).....	73
Tabulka 22	Výsledná daňová povinnost OSVČ (v celých Kč).....	73
Tabulka 23	Komparace celkových odvodů a čistého příjmu (v celých Kč)	77

Seznam grafů

Graf 1 Efektivní sazba daně v roce 2020	51
Graf 2 Efektivní sazba daně v roce 2021	52
Graf 3 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)	65
Graf 4 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)	66
Graf 5 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)	67
Graf 6 Efektivní sazba daně v roce 2020	69
Graf 7 Efektivní sazba daně v roce 2021	70
Graf 8 Komparace efektivní sazby 2020 (v celých Kč).....	75
Graf 9 Komparace efektivní sazby 2021 (v celých Kč).....	76
Graf 10 Komparace celkových odvodů 2020 (v celých Kč)	78
Graf 11 Komparace celkových odvodů 2021 (v celých Kč)	79

1 Úvod

Každá země má odlišný daňový systém a používá diferencované daňové nástroje. Pro všechny však jednotně platí, že struktura daní silně ovlivňuje její ekonomiku. Daňový systém by měl být nastaven tak, aby pro svou účelnost naplňoval řadu požadavků. Daňová soustava by měla odrážet své primární funkce a splňovat stále diskutovanou daňovou spravedlnost, což může být velmi komplikovaný úkol. Daňová soustava České republiky, je na základě svých hlavních atributů, podobná systémům většiny vyspělých evropských zemí.

Struktura daní a daně obecně jsou ve své podstatě jedním z důležitých měřítek pro hodnocení vyspělosti země a s tím související míry blahobytu obyvatel. Daň lze ze své podstaty vymezit jako povinnou, zákonem stanovenou úhradu do státního rozpočtu. Za dobu své existence se rozvíjely nejrůznější definice a charakteristiky, kde mezi ty podstatné patří její neúčelovost, nenávratnost a neekvivalentnost. Účelem celého konceptu vybírání daní je naplňování státního rozpočtu k financování hospodaření. Bez povinných úhrad daní by tak stát nemohl ekonomicky fungovat a zajišťovat veřejné služby pro své obyvatele. Daňové příjmy naplňují státní rozpočet téměř z 90 %. Svoji důležitostí jsou tak neustále v popředí státního zájmu i obyvatel samotných. Největším daňovým příjmem jsou jednoznačně povinné odvody pojistného na sociální zabezpečení a daň z přidané hodnoty.

Mezi další významné daňové příjmy pak patří daň z příjmů fyzických osob, která svými vlastnostmi podporuje základní daňové principy. Přestože tato daň není tím největším příjmem, je možné konstatovat, že je tou nejsledovanější částí daňového systému. Pravděpodobně se jedná o nejsložitěji konstruovanou daň, jejíž dopad se týká všech ekonomicky aktivních obyvatel. Základ této daně je vyměřován z příjmů obyvatel, čímž se dotýká každého z nich a jakékoliv změny této daně vyvolají ve společnosti horlivé diskuze. Daň z příjmů fyzických osob upravuje zákon č. 586 z roku 1992. Zákon během let prošel nespočty změn a novelizací což může způsobit jeho nepřehlednost a komplikovanost. Vzhledem k tomu, že úhrada této daně se týká širokého spektra obyvatel, je na místě snaha o snižování daňové povinnosti. Zákon poplatníkům nabízí různé způsoby, kterými lze daňovou zátěž snížit. Zmírňování daňové povinnosti je nazýváno daňovou optimalizací.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy daně z příjmů fyzických osob zhodnotit daňovou povinnost u vybraných subjektů a poté navrhnout možná řešení pro legální optimalizaci daňové povinnosti těchto subjektů.

2.2 Metodika

Teoretická část je zpracována na základě kompilace poznatků získaných z odborné literatury, příslušných právních předpisů a dalších relevantních zdrojů z oblasti daně z příjmů fyzických osob. V této části práce jsou definovány vlastnosti a funkce daně spolu s charakteristikou konstrukčních prvků a klasifikace daní. Teoretická východiska dále poukazují na problematiku daně z příjmů fyzických osob s podrobnějším zaměřením na daňovou optimalizaci a procesní postup daňové povinnosti u osob majících příjmy ze závislé činnosti a osob samostatně výdělečně činných, které jsou v práci dále nazývány jako „zaměstnanci“ a „OSVČ“.

V analytické části diplomové práce je u výše uvedených subjektů zkoumáno daňové zatížení. Za tímto účelem jsou vytvořeny modelové příklady poplatníků s odlišnou výší příjmů, které podléhají zdanění. Daňová povinnost je u obou subjektů šetřena při dosažení minimální, průměrné a nadprůměrné mzdy. Poplatníci jsou pouze fiktivní, avšak informace o mzdách jsou použity ze skutečných údajů. Minimální mzda, která je použita pro účely analytické části vychází z nařízení vlády, která ji pro každé zdaňovací období stanovuje. Průměrná mzda je převzata z hodnot stanovených zákonem upravujícího pojistné na sociální zabezpečení a nadprůměrná mzda je stanovena tak, aby převyšovala 48násobek průměrné mzdy a podléhala tak vyššímu zdanění. Pro potřebu následné komparace je v modelových příkladech výše mezd (příjmů) u obou subjektů stejná. Daňové zatížení je analyzováno během let 2020 a 2021.

V první části analytické práce je řešena odvodová zátěž zaměstnance. Nejprve je zobrazena daňová povinnost s využitím pouze základní slevy na poplatníka. Tím je znázorněna výše daně bez využití optimalizačních řešení. Následně jsou navrženy tyto varianty optimalizace:

- Varianta A – uplatnění slevy za umístění dítěte a daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti
- Varianta B – uplatnění nezdanitelných částek (odčitatelné položky)
- Varianta C – uplatnění nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti

Při výpočtu daňové povinnosti je postupováno dle schémat č. 1 a 2. První schéma znázorňuje výpočet měsíčních záloh na dani, jejichž úhrn je odečten od výsledné daně při ročním zúčtování, které dokládá schéma č. 2.

Schéma 1 Postup výpočtu měsíčních záloh u zaměstnance

Rok	
2020	2021
Hrubý příjem za měsíc	Hrubý příjem za měsíc
+ Sociální pojištění (sazba 24,8 %)	-
+ Zdravotní pojištění (sazba 9 %)	-
= Základ pro výpočet zálohy (SHM)	= Základ pro výpočet
x sazba daně 15 %	x sazba daně 15 %
Příjem podléhající solidárnímu zvýšení	Příjem podléhající progresivní dani
x solidární zvýšení 7 %	x progresivní daň 23 %
= Záloha na daň celkem	= Záloha na daň celkem
- sleva na poplatníka ve výši 2 070 Kč	- sleva na poplatníka ve výši 2 320 Kč
= Záloha na daň	= Záloha na daň

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2020 je záloha na daň vypočtena z tzv. superhrubé mzdy, která se skládá z hrubého příjmu zvýšeného o zdravotní a sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem. Získaný základ je vynásoben sazbou daně z příjmů ve výši 15 %. Zaměstnanec se mzdou vyšší než 139 340 Kč odvádí z částky přesahující tento limit solidární daň ve výši 7 %. Od celkové zálohy na daň je odečtena sleva na poplatníka. V roce 2021 je základem pro výpočet zálohy na daň hrubý příjem poplatníka. Zaměstnanec se mzdou vyšší než 141 700 Kč odvádí z částky přesahující tento limit progresivní sazbu daně 23 %. Od celkové zálohy je opět odečtena sleva na poplatníka. Solidární daň 7 % a progresivní daň 23 % je v analytické části aplikována v případě modelového poplatníka s nadprůměrnou mzdou.

Základem pro výpočet skutečné daně je v roce 2020 superhrubá mzda a v roce 2021 roční úhrn příjmů. Základ daně je v obou letech vynásoben sazbou 15 %. V modelovém příkladu

poplatníka s nadprůměrnou mzdou je stejně jako u záloh v roce 2020 odvedena solidární daň 7 % a v roce 2021 progresivní sazba 23 %. Od daně je odečtena sleva na poplatníka a úhrn záloh.

Schéma 2 Postup výpočtu výsledné daně u zaměstnance

Rok	
2020	2021
Roční úhrn příjmů	Roční úhrn příjmů
+ Úhrn povinného pojistného	-
= Dílčí základ daně	= Dílčí základ daně
x sazba daně 15 %	x sazba daně 15 %
x solidární zvýšení 7 % (z rozdílu nad limit)	x progresivní daň 23 % (z rozdílu nad limit)
= Daň celkem	= Daň celkem
- Osobní sleva na poplatníka	- Osobní sleva na poplatníka
= Daň po slevě	= Daň po slevě
- Úhrn sražených záloh	- Úhrn sražených záloh
= Výsledná daň	= Výsledná daň

Zdroj: Vlastní zpracování

Po výpočtu daně bez využití optimalizace je odvodová zátěž spočítána při uplatnění uvedených optimalizačních variant. Ve variantě A je využita sleva za umístění dítěte v její maximální výši, která odpovídá stanovené minimální mzdě a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. U varianty B je základ daně snížen za pomoci nezdanitelných částek, které plynou z darování krve, uhrazených úroků z hypotéky a příspěvků na penzijní připojištění. Varianta C je kombinací daňového zvýhodnění a nezdanitelných částek.

Následně je zobrazena efektivní sazba daně, která vypovídá o skutečně odvedené dani z hrubého příjmu poplatníka. Efektivní sazba daně je vypočtena u modelové situace, kdy nebyla využita optimalizace a následně u všech variant optimalizace. Vzorec pro výpočet efektivní sazby daně je uveden níže.

$$\text{Efektivní sazba daně} = \frac{\text{daň po slevách}}{\text{hrubý příjem}} \times 100 \quad (1)$$

Pro lepší znázornění jsou výsledky efektivní sazby daně zasazeny do grafů, ze kterých je zřejmá skutečná odvodová povinnost modelových poplatníků. V poslední části řešené problematiky daňové povinnosti zaměstnance jsou uvedeny tabulky, s výpočtem celkových odvodů, do kterých mimo daň patří sociální a zdravotní pojištění. Celkové odvody jsou znázorněny u všech druhů mezd v letech 2020 a 2021. Výpočet vychází z úhrnu hrubé mzdy, kdy je uvedeno pojistné hrazené zaměstnavatelem, tedy sociální pojištění ve výši 24,8 % a zdravotní pojištění ve výši 9 %. Dále je uvedena daň po slevách, která je převzata z optimalizační varianty A a pojistné hrazené zaměstnancem, kdy sociální pojištění je ve výši 6,5 % a zdravotní ve výši 4,5 %. Za účelem zjištění skutečného zatížení příjmů poplatníka je dle následujících vzorců spočtena efektivní sazba pojistného a celková efektivní sazba daně a pojistného.

$$\text{Efektivní sazba pojistného} = \frac{\text{ZP} + \text{SP}}{\text{hrubý příjem}} \times 100 \quad (2)$$

$$\text{Efektivní sazba daně a pojistného} = \frac{\text{daň po slevách} + \text{ZP} + \text{SP}}{\text{hrubý příjem}} \times 100 \quad (3)$$

V této kapitole je závěrem vypočítán čistý příjem za rok, který vychází z hrubé mzdy od které je odečteno pojistné hrazené zaměstnancem a daň.

Druhá část analytické práce se zabývá šetřením odvodové zátěže u OSVČ. Nejdříve je znázorněn roční výpočet daně bez využití optimalizace, přičemž poplatník vede daňovou evidenci a uplatňuje skutečně dosažené výdaje. Následně jsou navrženy tyto varianty optimalizace:

- Varianta A – uplatnění paušálních výdajů
- Varianta B – uplatnění nezdanitelných částek (odčitatelné položky)
- Varianta C – uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění
- Varianta D – uplatnění odpisů hmotného majetku
- Varianta E – Uplatnění nezdanitelných částek, slev na dani a odpisů hmotného majetku při využití paušálních výdajů

- Varianta F – využití paušální daně

Stejně jako u zaměstnance jsou i u OSVČ vypočteny zálohy na dani, které jsou následně odečteny od výsledné daně. Zálohy jsou hrazeny čtvrtletně nebo pololetně přičemž o výši a intervalu záloh rozhoduje poslední známá daňová povinnost. V modelovém příkladu hradí zálohy OSVČ s průměrným a nadprůměrným příjmem. Pro účely této práce převyšovala zaplacená daň poplatníka s průměrným příjmem v předchozím období částku 30 000 Kč. Z toho důvodu je počítáno s pololetní zálohou ve výši 40 % předchozí stanovené daně. Poplatník s nadprůměrným příjmem zaplatil v minulém období daň přesahující 150 000 Kč tudíž je záloha hrazena čtvrtletně a každá je ve výši ¼ předchozí stanovené daně. Roční výpočet skutečné daně znázorňuje schéma uvedené níže.

Schéma 3 Postup výpočtu výsledné daně u OSVČ

Rok	
2020	2021
Příjmy	Příjmy
- Výdaje	- Výdaje
= Základ daně	= Základ daně
x sazba daně 15 %	x sazba daně 15 %
x solidární zvýšení 7 % (z rozdílu nad limit)	x progresivní daň 23 % (z rozdílu nad limit)
= Daň celkem	= Daň celkem
- Osobní sleva na poplatníka	- Osobní sleva na poplatníka
= Daň po slevě	= Daň po slevě
- Úhrn sražených záloh	- Úhrn sražených záloh
= Výsledná daň	= Výsledná daň

Zdroj: Vlastní zpracování

Základ daně u OSVČ je kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji. Stejně jako u zaměstnance je vynásoben sazbou daně 15 %. V modelovém příkladu odvede poplatník s nadprůměrnou mzdou v roce 2020 solidární daň 7 % a v roce 2021 progresivní sazbu 23 %. Od daně je dále odečtena sleva na poplatníka a úhrn sražených záloh. Po výpočtu daně bez využití optimalizace je spočítána odvodová zátěž při uplatnění uvedených optimalizačních variant. Ve variantě A jsou využity paušální výdaje, které se stanovují procentem z příjmů. V případě modelového příkladu je uplatněna sazba 60 %. U varianty B je základ daně snížen za pomoci nezdanitelných částek, které plynou z darování krve, uhrazených úroků z hypotéky a příspěvků na penzijní připojištění. Ve variantě C je využita sleva za umístění dítěte v její maximální výši, která odpovídá stanovené minimální mzdě a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. U varianty D je základ daně snížen uplatněním odpisů

hmotného majetku. OSVČ má pro účel výpočtu odpisů v obchodním majetku zařazen osobní automobil, který spadá do 2. odpisové skupiny s dobou odpisování 5 let. V rámci optimalizace jsou spočítány rovnoměrné a zrychlené odpisy. Výpočet rovnoměrných odpisů vychází z jednoho vzorce, přičemž po prvním roce odpisování dochází pro další roky ke změně koeficientu.

$$\text{Roční odpis} = (\text{vstupní cena} / 100) * \text{sazba} \quad (4)$$

V případě zrychlených odpisů je výpočet ve dvou vzorcích, kdy v prvním roce je pořizovací cena dělena koeficientem pro první rok a v dalších letech se zůstatková cena násobená dvěma dělí koeficientem sníženým o n+1.

$$\text{Odpis pro 1. rok} = \text{vstupní cena} / \text{koeficient pro první rok} \quad (5)$$

$$\text{Odpis pro další roky} = \frac{(2 * \text{zůstatková cena})}{(\text{koeficient pro další roky} - \text{počet let odepisování})} \quad (6)$$

Při variantě E je základ daně snížen za pomoci nezdanitelných částek, které plynou z poskytnutých darů a příspěvků na penzijní připojištění. Výsledná daň je snížena slevou za umístění dítěte v plné výši a dále je využito daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. Výdaje jsou v této variantě uplatněny stejně jako při variantě A paušální sazbou. Poslední optimalizací je paušální daň, která je z důvodu jejího zavedení v roce 2021 a podmínek pro možné uplatnění navržena u modelových poplatníků v roce 2021 s minimálním a průměrným příjmem. Paušální daň je platba, kterou OSVČ odvádí každý měsíc ve stejné výši. V analytické části je její výše porovnána s předchozími variantami optimalizace. Výsledné daně spočítané na základě navržených optimalizací jsou následně zasazeny do grafických znázornění, které poukazují na přehled úspor na dani.

V další kapitole je zobrazena efektivní sazba daně, jejíž výpočet vychází z již uvedeného vzorce č. 1 a je spočítána u modelové situace, kdy nebyla využita optimalizace a následně u všech variant optimalizace. V poslední části jsou spočítány celkové odvody, do kterých patří sociální a zdravotní pojištění. Celkové odvody jsou znázorněny u všech druhů příjmů

v letech 2020 a 2021. Vyměřovacím základem pro odvod sociálního a zdravotního pojištění je 50 % základu daně. Základ daně je u zdravotního pojištění vynásoben procentní sazbou 13,5 %. Výše sociálního pojištění je zjištěna vynásobením základu daně procentní sazbou ve výši 29,2 % nebo 31,5 %. Sazba rozdílu 2,3 % představuje nemocenské pojištění, jehož úhrada je dobrovolná. V modelovém příkladu je počítáno se sazbou 29,2 %. Dále je uvedena daň po slevách, která je převzata z optimalizační varianty C. Za účelem zjištění skutečného zatížení příjmů poplatníka je dle vzorců č. 2 a 3 spočtena efektivní sazba pojistného a celková efektivní sazba daně a pojistného. Zde je místo hrubého příjmu počítáno se základem daně.

Závěrem je vypočítán čistý příjem za rok, který vychází ze základu daně, od kterého je odečteno pojistné na sociální a zdravotní pojištění a daň.

3 Teoretická východiska

K tomu, aby mohl moderní stát fungovat a plnit základní úlohy je zásadní především zdanění. Pomocí výběru daní je zajištěn přísun příjmů do státního rozpočtu, ze kterého jsou následně hrazeny veřejné služby. Zdanění mnoha způsoby ovlivňuje každého jednotlivce (Smith, 2015).

U různých autorů nalezneme značné množství definic daně. Široký (2008) definuje daň jako „*povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu*“. Kubátová (2018) uvádí, že daň je definována „*jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností*“.

Na základě definic daně vyplývají její základní charakteristické vlastnosti. **Nenávratnost** daně znamená, že neexistuje nárok na žádné konkrétní plnění ze strany státu. **Neekvivalentnost** je brána ve smyslu, že díl, jakým se jednotlivec účastní na společných příjmech, nemá žádný nebo téměř žádný vztah k tomu, v jaké výši se bude podílet na výdajích veřejných rozpočtů nebo spotřebovat veřejně financované statky. **Neúčelovost** znamená, že po zaplacení daně není dáno, co bude z těchto prostředků financováno (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 11).

Daně by měly v každém daňovém systému dané země splňovat řadu požadavků a funkcí. Podle Vančurové a kol. (2020) mezi ty nejdůležitější požadavky patří:

- zabezpečení dostatečného daňového výnosu,
- daňová spravedlnost,
- daňová efektivnost,
- právní perfektnost,
- jednoduchost a srozumitelnost.

V praxi bývá nejobtížnější docílit daňové spravedlnosti. Podle Calhouna (2021) je daň spravedlivá, pokud bere vzájemně v úvahu více společenských kritérií. Mezi tato kritéria patří potřeby státu, práva občanů dané společnosti a hmotné potřeby chudých. Obecně lze

konstatovat, že daň je spravedlivá, pokud je ekonomicky efektivní, administrativně jednoduchá, flexibilní a transparentní.

Mezi nejdůležitější funkce patří dle Kubátové (2018):

- fiskální funkce,
- alokační funkce,
- redistribuční funkce,
- stimulační funkce,
- stabilizační funkce.

Fiskální funkce je schopnost daní naplnit veřejný rozpočet pro možnost financovat veřejné statky a potřeby. **Alokační** funkce slouží k přesouvání finančních prostředků tam, kde je jejich potřeba. Jedná se o nejstarší funkci, která zajišťuje financování státních výdajů jako je například školství, zdravotnictví nebo armáda. Jak dále uvádí Lipovská, (2017) **redistribuční** funkce má za úkol přerozdělit důchody ve společnosti tak, aby docházelo k vyrovnávání jejich rozdílů. Stát ve větší míře vybírá od bohatších a následně prostřednictvím transferů zvyšuje příjmy chudším. Takové zmírnění nerovnosti příjmů uvádí Pechman (2019) jako jeden z hlavních cílů zdanění. **Stimulační** funkce má za úkol vést daňové subjekty k odpovědnému chování, a naopak odrazovat od toho nežádoucího. Stát poskytuje subjektům různé formy daňových úspor nebo v případě negativní stimulace vyšší zdanění. **Stabilizační** funkce napomáhá ke snížení působení cyklických změn v ekonomice (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 11).

3.1 Konstrukční prvky daně

Daň se skládá z několika konstrukčních prvků a je nezbytné posuzovat tyto prvky ve vzájemných souvislostech. V rámci zdanění je podstatné zejména to, zda stát prostřednictvím daní vybere potřebný objem prostředků. Důležité je také to, jakým způsobem daně dopadají na ekonomické subjekty, od koho a v jakých intervalech se vybírají, do jaké míry bude odvod daní pro tyto subjekty zatěžující, a to včetně administrativní zátěže, která je s výběrem daní spojená (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 14).

Daňový subjekt

Daňový subjekt je každý, komu vzniká povinnost platit daň. Dle zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu platí, že „*Daňovým subjektem je osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo jako plátce daně.*“ Ze zákona vyplývá, že daňový subjekt se dělí na poplatníka a plátce daně. **Poplatník** je subjekt, který nese daňové břemeno. Jeho předmět je dani přímo podroben a je zpravidla povinen daň sám odvádět. **Plátce** daně je subjekt, jehož předmět není dani přímo podroben, ale je ze zákona povinen vybranou daň odvádět do veřejného rozpočtu (Široký, 2008, s. 10).

Předmět daně

Předmět daně je dle Vančurové a kol. (2020) hodnota, ze které se daň vybírá. Předmět každé daně je zpravidla součástí názvu daňového zákona. Zákon o daních z příjmů upravuje příjmy, které jsou zde zároveň předmětem daně. Ze zákona o dani z nemovitých věcí pak vyplývá, že předmětem zdanění jsou nemovité věci. Kubátová (2018) uvádí, že k lepšímu porozumění předmětu daně je nezbytné znát to, co předmětem daně není. Vynětí z předmětu daně je součástí daňových zákonů.

Osvobození od daně

Osvobození od daně je druh předmětu, který není dle zákona zahrnut do základu daně. Z takového předmětu nebude daň vyčíslena. Konkrétní skutečnosti, které jsou od daně osvobozeny, jsou jmenovány vždy v příslušném zákoně dané daně. Platí, že na osvobozené části předmětu daně nelze uplatnit žádné výhody ani vynaložené výdaje. U některých osvobození má daňový subjekt možnost rozhodnout se, zda dané osvobození využije nebo raději uplatní výhody, kterými může základ daně snížit. Osvobození od daně může nabývat různých forem. Zpravidla může být množstevně omezeno nebo může být uplatňováno bez omezení. **Částečné osvobození** znamená, že osvobozen je předmět daně pouze do určité výše a částka, která stanovenou výši překročí, podléhá zdanění. Pro uplatnění **úplného osvobození** je nutné splnit současně všechny podmínky včetně limitu. Zatímco u částečného osvobození je zdaněna pouze část, která stanovený limit překročí, u úplného osvobození podléhá v takovém případě dani celá výše, neboť nebyla splněna jedna z podmínek pro osvobození (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 19).

Základ daně

Dle Kubátové (2009) je základem daně předmět, který je věcně a časově vymezen. Základ daně musí být definován v měřitelných jednotkách. Vančurová a kol. (2020) uvádí, že měřitelnými jednotkami pro určení základu daně mohou být jednotky fyzikální nebo v hodnotovém vyjádření. Základ daně se tak zpravidla rozděluje na daně specifické, u kterých je základ daně vyjádřen v jednotkách fyzického objemu a daně hodnotové, u kterých je základ vyjádřen v peněžních jednotkách.

Zdaňovací období

Zdaňovací období je předem určený, pravidelně se opakující časový interval, za který je daň vypočítána a následně vybrána. Základním zdaňovacím obdobím je 12 měsíců, tedy kalendářní rok. Vzhledem k tomu, že příjmy z daní naplňují státní rozpočet, bylo by jedno zdaňovací období příliš dlouhým intervalem. U některých daní tak platí, že zdaňovacím obdobím je kalendářní čtvrtletí nebo kalendářní měsíc, který se využívá například u daní ze spotřeby (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 22).

Sazba daně

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně stanoví částka daně. Kubátová (2009) podle základního členění rozlišuje jednotnou a diferencovanou sazbu daně. **Jednotná sazba** daně se používá pro všechny typy a druhy předmětu daně daně nezávisle na typu daňového subjektu. Jednotnou sazbu daně používá například daň z elektřiny a od roku 2008 také daň z příjmů fyzických osob. **Diferencovaná sazba** daně se liší podle druhu předmětu daně nebo podle daňového subjektu. Takovou sazbu daně má daň z přidané hodnoty, kdy se výše sazby liší podle druhu předmětu.

Sazba daně se dle Vančurové a kol. (2020) dále rozděluje podle jednotek, v nichž je stanoven základ daně na pevnou a relativní sazbu daně. **Pevná sazba** daně je vyjádřena v peněžních jednotkách a využívá se tam, kde je základ daně určený fyzikální jednotkou. Mezi daně s pevnou sazbou patří například zdanění osobního automobilu, u kterého je základem daně objem motoru. **Relativní sazba** daně se využívá u základu daně určeným v hodnotovém vyjádření. K základu daně může být lineární anebo může mít podobu progresivní daňové sazby. U lineární sazby platí, že pro všechny základy daně je stanovená stejná sazba. U progresivní sazby daně naopak sazba roste s rostoucím základem daně (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 26).

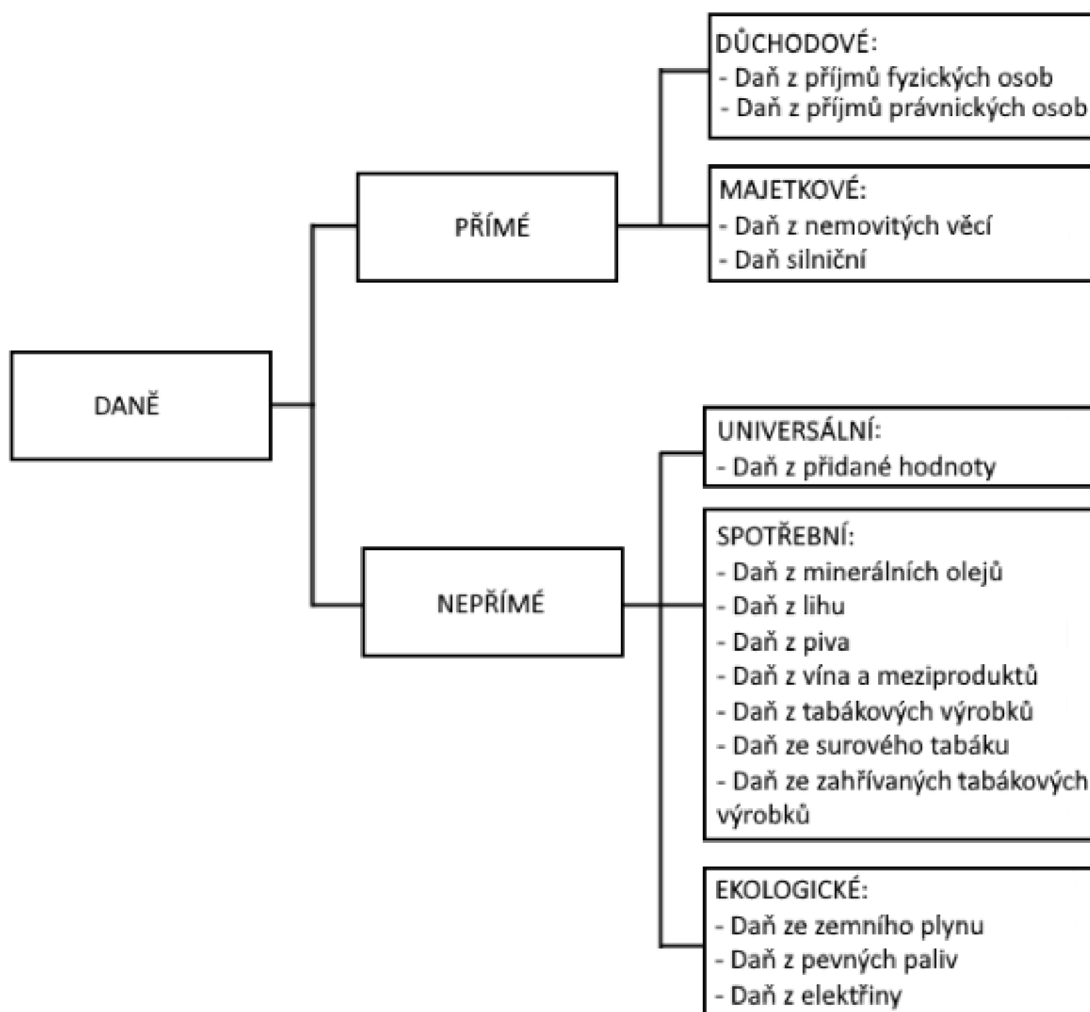
Slevy na dani

Slevy na dani se odečítají od vypočtené daně a tím hodnotu daně a celkovou daňovou povinnost snižují. Slevy na dani mohou být rozděleny na **absolutní**, kde je sleva stanovena pevnou částkou, nebo **relativní**, která snižuje částku daně o stanovený díl vyjádřený procentem. V dalším členění se slevy na dani rozlišují na **standardní**, kterou je možné využít při splnění zákonných podmínek a **nestandardní**, kterými jsou prokazatelně vynaložené výdaje, které lze odečíst v plné výši nebo do stanoveného limitu. V podmínkách České republiky se využívá pouze jedna nestandardní sleva a tou je sleva za umístění dítěte, o kterou si daňový subjekt může snížit základ daně u výpočtu daně z příjmů fyzických osob (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 35).

3.2 Klasifikace daní

Jedno z nejzákladnějších rozlišení daní je podle vazby na důchod poplatníka, a to na daně přímé a nepřímé. **Daně přímé** definuje Kubátová (2018) jako daně, které *platí poplatník na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt*. Jedná se o daně z důchodu a majetkové. **Daně nepřímé** jsou součástí ceny zboží. Jsou tedy přeneseny prostřednictvím zvýšení ceny. Mezi nepřímé daně se řadí daň z přidané hodnoty, která je daní univerzální a daně spotřební (Lipovská, 2017, s. 147). Přehled přímých a nepřímých daní je znázorněn na schématu níže.

Schéma 4 Klasifikace daní

Zdroj: Vlastní zpracování

Daň z příjmů fyzických osob je univerzální daní, které podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Jak uvádí Lipovská (2017) dani z příjmů fyzických osob podléhá mzda zaměstnance, příjmy z podnikání podnikatele, plat státního zaměstnance a další.

Daň z příjmů právnických osob je obdobou daně z příjmů fyzických osob. Odvodu daně podléhají podniky se sídlem v České republice. Předmětem daně jsou dle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů „příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem“. Základ daně je rozdíl mezi příjmy a náklady neboli účetní výsledek hospodaření před zdaněním (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 62).

Daň z nemovitých věcí patří dle Pechmana (2019) mezi nejstarší formy zdanění. Zahrnuje daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. Předmětem daně z pozemků jsou dle zákona č.

338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí pozemky na území České republiky, které jsou evidované v katastru nemovitostí. Základem daně je zde výměra pozemků v m². Předmětem daně ze staveb a jednotek jsou zdanitelné stavby nebo jednotky. Do konstrukce této daně mohou mimo jiné zasahovat obce (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 63).

Daň silniční hradí provozovatelé motorových vozidel. U osobních automobilů je poplatníkem pouze ten, kdo osobní automobil využívá ke své výdělečné činnosti. Prostřednictvím této daně poplatníci přispívají na výstavbu a údržbu silnic a dálnic (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 65).

Daň z přidané hodnoty je nejdůležitější daní pro státní rozpočet. Předmětem daně je především dodání zboží, poskytování služeb a pořízení zboží ze země mimo Evropskou unii. Sazba daně je rozdělena podle druhu zboží a služeb. Základní sazba je ve výši 21 % a podléhá jí většina zboží. První snížená sazba ve výši 15 % platí například pro potraviny a zdravotnické potřeby. U druhé snížené sazby ve výši 10 % je možné jako příklad uvést tištěné knihy, pitnou vodu a potraviny pro malé děti (Lipovská, 2017, s. 147).

Spotřební daně jsou vybírány při prodeji konkrétního zboží. Spotřební dani podléhají minerální oleje, líh, víno, pivo, tabákové výrobky, surový a zahříváný tabák. (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 64).

Ekologické daně jsou označovány také jako daně energetické. Předmětem daně je zemní plyn, pevná paliva a elektřina. Dotýkají se zejména výrobců, dodavatelů a některých spotřebitelů energetických produktů (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 65).

Mimo základní členění na daně přímé a nepřímé je dále nezbytné uvést odvody, které svojí charakteristikou splňují základní atributy daně. Jedná se o **pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na veřejné zdravotní pojištění**. Jsou to odvody, jejichž úhrada je povinná a vybírá se v pravidelných intervalech. Příjmy z pojistného pak hradí zejména nemocenské dávky, dávky v nezaměstnanosti, dávky v mateřství a další (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 66).

3.3 Daň z příjmů fyzických osob

Zdanění příjmů fyzických osob se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dále jen „ZDP“. Fyzické osoby, které této dani podléhají, lze rozdělit na dvě základní skupiny.

Daňoví rezidenti, jsou osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují, a proto odvádějí daň ze všech svých celosvětových příjmů, tedy jak z příjmů dosažených na území České republiky, tak příjmů ze zahraničí. Pokud fyzické osoby nemají na území České republiky bydliště, stávají se daňovými rezidenty v případě, že zde pobývají alespoň 183 dní. Dle Jaroše (2011) mají tyto osoby neomezenou daňovou povinnost. Fyzické osoby, které nesplňují podmínky daňového rezidenta, se řadí mezi **daňové nerezidenty**. Tyto osoby podléhají zdanění pouze u příjmů, kterých bylo dosaženo na území České republiky (Ochrana, Pavel, Vitek a kol., 2010, s. 180).

Daň z příjmů fyzických osob dále jen „DPFO“ je považována za nejsložitěji konstruovanou daň v celém daňovém systému. Důvodem je zejména **předmět daně**, do kterého spadají veškeré příjmy, které poplatníkovi přinášejí prospěch a navyšují jeho majetek. Přičemž se nejedná pouze o příjmy peněžní, ale také ty nepeněžní (naturální). Naturální příjmy se mohou objevit například u zaměstnanců, pro něž mají zaměstnavatelé benefiční programy. Do předmětu daně řadíme příjmy pravidelné, jako jsou příjmy ze zaměstnání či z podnikání i příjmy nahodilé (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 163).

Aby bylo možné definovat předmět daně, je nezbytné vymezit příjmy, které jsou z předmětu daně vyňaty a které jsou od daně osvobozeny. **Příjmy vyňaté** jsou uvedeny v ZDP § 3 odst. 4, přičemž mezi ty nejběžnější patří úvěry nebo zápůjčky. Do **příjmů osvobozených** spadá více jak 60 druhů příjmů, přičemž u každého zákon vymezuje pravidla či výjimky. Vančurová a kol. (2020) mezi nejdůležitější skupiny osvobozených příjmů řadí především některé bezúplatné příjmy, důchody a sociální transfery, některé výhry, náhrady škody a jiné.

Daň z příjmů je svojí povahou daní individuální, protože jí podléhá konkrétní fyzická osoba a nelze ji použít například u zdanění celé rodiny. Vzhledem k tomu, že zdaňuje příjem poplatníka, řadí se mezi daně důchodové. Platí zde, že daňovou povinnost nelze převést na jiný subjekt mimo výjimky ve vztahu zaměstnance se zaměstnavatelem. Podle rozpočtového určení spadá do daní sdílených. Výnosy z této daně se rozdělují do několika

veřejných rozpočtů, přičemž celkový příjem má významný vliv na celkový příjem z daní (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018).

3.3.1 Základ daně

Každý z příjmů má odlišnou charakteristiku a z toho důvodu není možné vymezit disponibilní příjem pro všechny příjmy najednou. Stejně tak nelze stanovit pravidla pro uplatňování výdajů, které má zásadní vliv na výši daně. Příjmy jsou tak rozděleny do několika skupin tzv. dílčích základů daně. Každý z těchto druhů příjmů má pak stanovená pravidla, podle kterých je možné jeho snížení a další úpravy (Ochrana, Pavel, Vítek a kol., 2010, s. 180).

Mezi jednotlivé dílčí základy daně patří:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu,
- ostatní příjmy.

Příjmy ze závislé činnosti jsou upraveny § 6 DZP a týkají se největšího počtu poplatníků. Vančurová a kol. (2020) uvádí že, „za příjem ze závislé činnosti se považuje plnění ve formě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce“. Lze tedy konstatovat, že se jedná zejména o vztah zaměstnavatele se zaměstnancem, kdy zaměstnanec dostává od zaměstnavatele za odvedenou práci odměnu ve formě peněžních či nepeněžních příjmů, které se stávají disponibilním příjmem zaměstnance. Mimo tyto příjmy patří do této skupiny dle § 6 také např.:

- příjmy z dohod konaných mimo pracovní poměr,
- plnění v podobě funkčního požitku,
- příjmy za práci člena družstva, společníka s.r.o., komanditisty k. s.,
- odměny člena orgánu PO nebo odměny orgánu právnické osoby,
- odměny likvidátora a další dle § 6 ZDP.

Příjmy ze samostatné činnosti jsou upraveny § 7 ZDP a jedná se zejména o příjmy z podnikání, kdy podnikatel provádí činnost za účelem zisku pod vlastním jménem a na vlastní účet. Dle § 7 ZDP se mezi tyto příjmy řadí:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství dosahované podnikatelem,
- příjmy ze živnosti, tj. příjmy fyzických osob, které podnikají podle živnostenského zákona,
- příjmy z jiného podnikání, tj. z podnikání podle zvláštního zákona, např. lékařů, advokátů, auditorů, daňových poradců atd.

Některé podnikatelské činnosti lze provádět i bez nutnosti zvláštního oprávnění. Mezi takové lze dle Vančurové a kol. (2020) zařadit například:

- příjmy z výkonu nezávislého povolání – profesionální sportovci, architekti,
- příjem z nájmu majetku vloženého do obchodního majetku,
- autorské honoráře, tj. příjmy za umělecká díla, tvorba softwarových produktů apod.

Příjmy z kapitálového majetku jsou upraveny § 8 ZDP a rozumí se jimi běžné příjmy z držby finančního majetku. Velké množství těchto příjmů tvoří samostatný základ daně a jsou zdaněny srážkovou daní. Jde především o podíly na zisku z obchodní korporace, úroky z vkladů, úrokové výnosy, dávky penzijního připojištění, plnění ze soukromého životního pojištění a další dle ZDP § 8.

Příjmy z nájmu jsou upraveny § 9 ZDP a lze mezi ně zařadit příjmy z nájmu nemovitých věcí, evidovaných jednotek a dále příjmy z nájmu hmotných movitých věcí. Pokud je ale příjem z nájmu hmotných movitých věcí jen příležitostný, spadá do skupiny ostatních příjmů. Pokud se jedná o nájem majetku, který byl vložen podnikatelem do obchodního majetku, v takovém případě se jedná o příjem ze samostatné činnosti dle § 7.

Ostatní příjmy upravuje § 10 ZDP jako poslední skupinu dílčích základů daně, kterou tvoří příjmy, které nepatří do žádné z předešlých dílčích základů daně. Jsou zpravidla typické tím, že mají pouze nahodilý charakter. Týkají se tedy příjmů z příležitostných činností. ZDP v § 10 mezi takové příjmy uvádí například výhry v loteriích a příjmy z prodeje vlastní nemovitosti.

3.3.2 Nezdánitelné části základu daně

Vynětí z předmětu daně je běžným prvkem konstrukce důchodového zdanění. V § 15 ZDP jsou jmenovány jednotlivé nezdánitelné části základu daně. Po sečtení všech dílčích základů daně lze vzniklý základ daně dále upravit o tyto částky, které pak následně snižují daňovou povinnost poplatníka. Nárok na nezdánitelné části základu daně lze uplatnit za každé zdaňovací období, a to v daňovém přiznání nebo při ročním zúčtování daně. Zdaňovacím obdobím pro nezdánitelné částky je tedy kalendářní rok a poplatník musí prokázat jejich nárok. Nezdánitelné části základu daně nelze jako je tomu například u daňové ztráty převádět do dalších zdaňovacích období. Poplatník s nulovým základem daně nebo ten, jemuž vznikla ztráta, nemůže tedy tyto částky uplatnit v daném ani dalším období (Martincová, Sedláková, 2019, s. 120). Mezi základní nezdánitelné části daně patří:

- poskytnutí bezúplatných plnění,
- bytové potřeby,
- pojistného na penzijní připojištění se státním příspěvkem a penzijního pojištění,
- pojistného na soukromé životní pojištění,
- členských příspěvků odborové organizaci,
- zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

Bezúplatným plněním je dle ZDP § 15 například plnění poskytnuté obcím a krajům, účelem například do oblasti kultury, školství, vědy a vzdělávání. Poskytnuté bezúplatné plnění je možné odečíst od základu daně, pokud jeho hodnota převyší 2 % základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč. Maximální hranice pro odečtení ze základu daně je 15 %. Dušek (2020) mezi obvyklé bezúplatné plnění řadí darování krve, za které si poplatník může uplatnit částku 3 000 Kč.

Odpočet na bytovou potřebu znamená možnost poplatníků odečíst si částku, která se rovná úrokům zaplaceným v daném zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, hypotečního úvěru apod. Přitom bytovou potřebou se myslí například výstavba rodinného domu, koupě bytového domu nebo jejich údržba a změna stavby.

Penzijní připojištění se státním příspěvkem a penzijního pojištění uzavřené smlouvou mezi poplatníkem a institucí lze v úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem odečíst od

základu daně v daném zdaňovacím období. Nejvýše lze odečíst částku ve výši 24 000 Kč (Martincová, Sedláková, 2019, s. 133).

Soukromé životní pojištění představuje skupinu pojistných produktů, kam patří například pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ smrti a jiné. Maximální hranice, kterou si poplatník v daném zdaňovacím období za hrazené pojistné může odečíst, je stanovena ve výši 24 000 Kč. Pro uplatnění této daňové úlevy je od roku 2015 stanovena podmínka, aby smlouva neumožňovala průběžné výběry peněz (Veselý, 2020).

U zkoušek ověřujících výsledky dalšího vzdělávání si může poplatník odečíst od základu daně uhrazené výdaje, které mu nebyly proplaceny zaměstnavatelem. Poplatník s příjmy ze samostatné činnosti má mimo snížení základu daně možnost uplatnit tyto výlohy jako daňový výdaj (Martincová, Sedláková, 2019, s. 134).

3.3.3 Odčitatelné položky od základu daně

Další možností vedoucí ke snížení základu daně představuje uplatnění odčitatelných položek, které jsou jmenovány v § 34 ZDP. Mezi tyto položky patří:

- odpočet daňové ztráty,
- odpočet na podporu výzkumu a vývoje,
- odpočet na podporu odborného vzdělávání.

Daňovou ztrátou se rozumí částka, o kterou daňově účinné výdaje (náklady) přesahují zdanitelné příjmy (výnosy). Pokud má poplatník v úmyslu daňovou ztrátu odečíst od základu daně, je nutné uvést ji v daňovém přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Daňovou ztrátu pak lze odečíst nejpozději v pěti následujících zdaňovacích obdobích, které následují po období, ve kterém daňová ztráta vznikla. Jak tvrdí Dušek (2020), záleží na poplatníkovi, v kterém roce si jakou částku z předešlé ztráty uplatní. Nemusí si tedy v jednom zdaňovacím období odečíst celou výši daňové ztráty, ale je možné odečíst jen její část. Martincová a Sedláková (2019) uvádí, že **odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odborného vzdělávání** je možné stejně jako daňovou ztrátu přenést do dalších zdaňovacích období. U těchto odpočtů je tato možnost stanovena nejpozději do třetího období, které následuje po období, ve kterém nárok na odpočet vznikl. Přenést odpočet do dalšího období lze pak v případě, kdy v daném období nelze tento odpočet uplatnit z důvodu nízkého základu daně. Dle Markové (2020) do takových odpočtů patří například

náklady na výpočty, experimentální práce, projekční práce, teoretické práce a jiné. Náklady nelze jako odpočet využít v případě, kdy na ně byla z části poskytnuta podpora z veřejných zdrojů.

3.3.4 Sazba daně

Po odečtení veškerých výše zmíněných odpočtů získáme upravený základ daně, který se zaokrouhluje na celá sta Kč směrem dolů. Prostřednictvím sazby daně lze z takto upraveného základu určit velikost daně. Od roku 2008 je v České republice používána lineární sazba daně ve výši 15 %. V roce 2013 bylo zavedeno solidární zvýšení daně ve výši 7 %. Solidární zvýšení vychází z kladného rozdílu mezi součtem příjmů spadajících do § 6, § 7 a 48násobkem průměrné mzdy stanovené dle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení. Pro kalendářní rok 2020 byla limitem částka 1 672 080 Kč. Odvést solidární zvýšení je povinné i při úhradě měsíční zálohy na dani, pokud hrubá mzda v daném měsíci překročí 4násobek průměrné mzdy.

Zvýšení se v tomto případě nejčastěji týká zaměstnanců, kteří mají za určité měsíce vyšší mzdu v rámci mimořádných odměn, bonusů či jiných benefitů (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020 s. 227).

V roce 2021 byla k sazbě daně 15 % zavedena další sazba ve výši 23 %. Tato sazba nahrazuje solidární zvýšení, které bylo zrušeno. Limit pro platbu vyšší sazby daně zůstal stejný jako u solidárního zvýšení. Rozdíl spočívá v tom, jaké příjmy této sazbě podléhají. Solidární zvýšení se týkalo zejména příjmů ze závislé a samostatné činnosti. Sazbě 23 % podléhají nejen tyto příjmy, ale také zbylé skupiny příjmů, a to sice příjmy z kapitálového majetku, z nájmu a ostatní příjmy (Běhounek, 2021).

3.3.5 Slevy na dani

Po výpočtu velikosti daně je celkovou daňovou povinností dále možné snížit o slevy na dani, které jsou upraveny v ZDP § 35ba. Jak tvrdí Vančurová a kol. (2020), slevy jsou jedním ze státních mechanismů, které přispívají k optimálnímu přerozdělování důchodů. Přitom zohledňují nejen sociální postavení poplatníka, ale částečně i jeho domácnosti. K tomuto účelu slouží slevy na vyživované osoby, které žijí s poplatníkem v jedné domácnosti. Přehled slev a jejich výše během let 2020 – 2021 jsou zobrazeny v následující tabulce (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020 s. 231).

Schéma 5 Přehled slev na dani během let 2020 a 2021

Rok	2020	2021
Sleva na poplatníka	24 840 Kč	27 840 Kč
Na invaliditu poplatníka:		
- Invaliditu 1. a 2. stupně	2 520 Kč	2 520 Kč
- Invaliditu 3. stupně	5 040 Kč	5 040 Kč
Držitel průkazky ZTP/P	16 140 Kč	16 140 Kč
Sleva pro studenta	4 020 Kč	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte max.	14 600 Kč	15 200 Kč
Sleva na druhého z manželů	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na evidenci tržeb	5 000 Kč	5 000 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě:		
- Na první dítě	15 204 Kč	15 204 Kč
- Na druhé dítě	19 404 Kč	19 404 Kč
- Na třetí a další dítě	24 204 Kč	24 204 Kč

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., vlastní zpracování

Sleva na poplatníka je základní sleva, na kterou má nárok každý poplatník a vždy se uplatňuje v celé své výši. **Slevu pro studenty** mohou uplatnit poplatníci, kteří studují a připravují se tak na budoucí povolání. U studentů na vysokých školách je hranice pro uplatnění slevy stanovena do věku 26 let. **Slevu na manžela** (manželku) je možné uplatnit v případě, kdy příjmy druhého z manželů nedosahují výše 68 000 Kč. Přičemž do těchto příjmů se zahrnují veškeré příjmy mimo adresné sociální dávky, jako je příspěvek na péči, dávky pomoci v hmotné nouzi a jiné (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020 s. 232-233).

ZDP v § 35c upravuje **slevu na dítě** pod názvem daňové zvýhodnění, protože u této slevy může být vypočtená daň snížena až do nuly a v případě nízkého základu a následné nemožnosti využít slevu v celé své výši vzniká poplatníkovi nárok na tzv. daňový bonus. Dle ZDP vzniká poplatníkovi nárok na daňový bonus v případě, že jeho hrubé příjmy v dílčích základech daně z příjmů ze závislé činnosti a příjmů ze samostatné činnosti dosáhnou alespoň šestinásobku minimální mzdy platné k prvnímu dni zdaňovacího období a v případě, že nárok na bonus bude činit alespoň 100 Kč. Slevu na dítě může využít pouze jeden z poplatníků, který má vůči svému dítěti vyživovací povinnost a žije s dítětem ve společně hospodařící domácnosti. Slevy na děti jsou diferencovány podle toho, kolik dětí s poplatníkem žije. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, sleva se zdvojnásobí (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020 s. 235).

Daňové zvýhodnění na děti doplňuje **sleva za umístění dítěte**. Poplatník, který má k dítěti vyživovací povinnost a žije s ním ve společně hospodařící domácnosti, má možnost

uplatnit si výdaje, které vynaložil na umístění dítěte do předškolního zařízení. Do této slevy však nespádají výdaje vynaložené na stravné nebo cestovné dítěte. Výše slevy, kterou je možné si v tomto případě za každé vyživované dítě uplatnit, stanovuje ZDP na úroveň minimální mzdy, která je platná pro dané zdaňovací období.

Výše zmíněná sleva za umístění dítěte a sleva na druhého z manželů je možná uplatnit pouze ročně v rámci ročního zúčtování záloh, nebo podáním daňového přiznání. Ostatní slevy lze uplatňovat v měsíčních zálohách na dani ve výši 1/12 z celkové výše slevy.

3.3.6 Výpočet daně

Při výpočtu daně se vychází z výše uvedených úprav. Za zdaňovací období se u DPFO považuje kalendářní rok. Pro správné vyčíslení celkové daňové povinnosti se podává přiznání k dani z příjmů fyzických osob, dále jen „daňové přiznání“, na kterém se dle § 38g odst. 3 uvedou veškeré příjmy, které jsou předmětem daně. Dále se uvádějí částky slev na dani, odpočtů na dani a daňového zvýhodnění. U podávání přiznání k DPFO a vyčíslení daně záleží zejména na druhu příjmů poplatníka.

Jaroš (2011) uvádí, že poplatníky DPFO jsou sice všechny fyzické osoby, ale některým odpadá povinnost podávat daňové přiznání. Povinnost podat daňové přiznání má dle § 38g ZDP pouze fyzická osoba, jejíž roční příjmy přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy osvobozené od daně nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Výjimka nastává v případě, kdy fyzická osoba vykazuje daňovou ztrátu. V takovém případě je povinna podat daňové přiznání, i pokud příjmy nepřesáhnou 15 000 Kč. Povinnost podat daňové přiznání se mimo osob mající příjmy ze samostatné činnosti ve vybraných případech týká také osob, které mají příjmy z činnosti závislé. Tyto případy blíže specifikuje kapitola 3.4.8 této práce.

Obvyklou lhůtou pro podání daňového přiznání u fyzických osob je dle zákona č.280/209 Sb., daňového řádu nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Pro řadu poplatníků platí odlišné lhůty, které jsou specifikovány v § 136. Novela daňového řádu v roce 2021 stanovila zcela novou možnou lhůtu pro podání daňového přiznání, a to sice až do čtyř měsíců po uplynutí zdaňovacího období, přičemž tato lhůta platí u přiznání, které poplatník podá elektronicky (zákon č. 280/2009 Sb.).

Po všech předchozích krocích je poslední úpravou základu daně odečtení případných uhrazených záloh na dani. Výsledkem takto vypočtené daně pak může být přeplatek nebo nedoplatek na dani. U osob mající příjmy ze samostatné činnosti a dalších, kterým vzniká povinnost podat daňové přiznání, vzniká u nedoplatku povinnost uhradit tuto částku příslušnému finančnímu úřadu. V případě přeplatku je nezbytné zaslat žádost o vrácení, a to nejpozději do dvou měsíců od podání daňového přiznání. U zaměstnanců, kteří nepodávají daňové přiznání, je způsob odlišný. V případě přeplatku je tato částka vrácena zaměstnavatelem a nedoplatek se od zaměstnance nevybírání (Finanční správa, 2020). Pro celkové shrnutí výpočtu daňové povinnosti u fyzických osob je využito následujícího schématu.

Schéma 6 Výpočet daně z příjmů fyzických osob

§ 7 DZD + § 8 DZD + § 9 DZD + § 10 DZD	=úhrn DZD §7-10 (zisk/ztráta)
+ § 6 DZD	=základ daně
-nezdanitelné částky § 15	(bezúplatné plnění, bytové potřeby, penzijní pojištění, členské příspěvky...)
-odpočty § 34	(daňová ztráta, podpora výzkumu a vývoje, podpora odborného vzdělávání)
=snížený základ daně	zaokrouhлено na celá sta dolů
x sazba daně 15 %	=vypočtená daň
-slevy na dani § 35 až § 35bc -daňové zvýhodnění § 35c	=daňová povinnost / daňový bonus
-zaplacené zálohy	=Daňový nedoplatek / daňový přeplatek

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.7 Zákonné pojistné

Zákonné pojistné se v České republice rozděluje na zdravotní a sociální pojištění. Je to systém, který přijímá příspěvky a na rozdíl od daně z příjmů v určitých případech vyplácí protiplnění. Odvod daně z příjmů a pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení spolu úzce souvisí. Daňová i pojistná pravidla se tak prolínají. Účast na pojistném je povinná, stejně jako je tomu tak u daně z příjmů. Lze tedy konstatovat, že pojistný systém je postaven na způsob systému daňového. Pojistné se pro daňové účely vypočte v souladu s pojistnými zákony (Děrgel, 2020, s. 132).

Zdravotní pojištění je upraveno zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Zdravotní pojištění je podřízeno Ministerstvu zdravotnictví a veškeré výnosy z příspěvků putují do

zdravotních pojišťoven. Výnosy jsou využity na předem stanovený účel, a to sice na úhradu zdravotní péče. Zdravotní pojištění je povinné pro veškeré fyzické osoby až na výjimky, jako jsou například studenti a důchodci, za které hradí pojištění stát. Zaměstnancům pak na úhradu pojištění z části přispívá zaměstnavatel (Zákon č. 48/1997 Sb.).

Fyzické osoby platí při výkonu své samostatné činnosti měsíční zálohy, kdy měsíční částka odpovídá dosaženému zisku v minulém roce. Vždy musí být uhrazena alespoň minimální záloha, která je v daném kalendářním roce stanovena. Například v roce 2021 činila minimální měsíční záloha 2 393 Kč. Výše minimálních záloh závisí na průměrné mzdě, kterou stanovuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Sazba zdravotního pojištění za rok je stanovena na výši 13,5 % z vyměřovacího základu. Za ten je považována polovina daňového základu (Všeobecná zdravotní pojišťovna).

Zaměstnanci sráží povinné pojistné zaměstnavatel ze mzdy, a to ve výši 4,5 % z vyměřovacího základu a dvě třetiny sazby (9 %) je povinen za zaměstnance uhradit ze svých prostředků. Zaměstnavateli tak vzniká povinnost včas a ve správné výši odvádět pojistné za každý kalendářní měsíc (Všeobecná zdravotní pojišťovna).

Sociální pojištění je upraveno zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Sociální pojištění je odváděno státní správě sociálního zabezpečení a je členěno na 3 samostatné složky – nemocenské pojištění, z něhož jsou hrazeny případné nemocenské dávky, důchodové pojištění, z něhož jsou hrazeny starobní a jiné penze a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Fyzická osoba dosahující vlastních zdanitelných příjmů je ze zákona povinna sociální pojištění uhradit. Stejně jako u zdravotního pojištění tak zvyšuje celkovou odvodovou povinnost poplatníků (Valouch, 2010, s. 9).

Za zaměstnance odvádí pojištění za každý kalendářní měsíc zaměstnavatel. Zaměstnanec ze svých příjmů hradí 6,5 % a výši 25 % hradí zaměstnavatel. Osoby mající příjmy ze samostatné činnosti, mají povinnost hradit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Úhrada nemocenského pojištění je však dobrovolná. Vyměřovacím základem pro povinné pojistné je částka, kterou si určí, ne však méně než 50 % daňového základu. Daňovým základem se pro účely tohoto zákona rozumí základ daně nebo dílčí základ daně stanovený podle § 7 DZP (Valouch, 2010 s. 13).

3.3.8 Daň z příjmů fyzických osob z pohledu zaměstnance

Zaměstnavatelé mají podle ZDP § 38h povinnost srazit zaměstnancům zálohu na daň z příjmů a následně ji odvést místně příslušnému finančnímu úřadu. Záloha je zaměstnanci srážena za každý kalendářní měsíc během daného zdaňovacího období. Výnosy z daně z příjmů patří mezi nejvýznamnější příjmy do veřejného rozpočtu. Úhrada záloh je tedy žádoucí, protože roční interval odvodu daně by byl pro veřejné rozpočty příliš dlouhý a nepraktický (Vyškovská, Felcmanová, Wadurová, 2020 s. 11). Výpočet zálohy na daň je znázorněn na modelovém příkladu níže.

Schéma 7 Modelový výpočet zálohy na daň pro rok 2020

Položka	Částka
Hrubá mzda	35 000 Kč
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	11 830 Kč
Základ pro výpočet zálohy (Superhrubá mzda)	46 830 Kč
Záloha na daň před slevami	7 025 Kč
Sleva na poplatníka	2 070 Kč
Záloha na daň po slevách	4 955 Kč
Daňové zvýhodnění na jedno dítě	1 267 Kč
Záloha na daň	3 688 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

U výpočtu měsíčních záloh na dani je ještě nezbytné zmínit pojem „superhrubá mzda“ která sloužila jako základ pro výpočet zálohy na daň. Z modelového výpočtu vyplývá, že se skládá z hrubé mzdy, která je navýšena o povinné pojistné na zdravotní a sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem. Superhrubá mzda byla novelou zákona o daních z příjmů vyhlášenou ve sbírce zákonů dne 31. 12. 2020 zrušena. Ode dne 1. 1. 2021 se tedy již při výpočtu měsíčních záloh na dani vychází z hrubé mzdy. Změna v postupu při výpočtu zálohy na daň je znázorněna na modelovém příkladu níže.

Schéma 8 Modelový výpočet zálohy na daň pro rok 2021

Položka	Částka
Hrubá mzda	35 000 Kč
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	11 830 Kč
Záloha na daň před slevami	5 250 Kč
Sleva na poplatníka	2 320 Kč
Záloha na daň po slevách	2 930 Kč
Daňové zvýhodnění na jedno dítě	1 267 Kč
Záloha na daň	1 663 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Při porovnání obou způsobů výpočtů daně je zřejmé, že po zrušení superhrubé mzdy došlo k výraznému snížení výsledné zálohy na dani. Poplatníci tak mají nižší odvodovou povinnost a jejich disponibilní příjmy jsou vyšší.

Většina zaměstnanců má pouze jednoho zaměstnavatele, u kterého ve svém zájmu podepíše prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti, dále jen “prohlášení k dani“, na kterém si uvede měsíční slevy na dani. Nárok na uvedené slevy je pak nutné zaměstnavateli prokázat. Díky podepsanému prohlášení je záloha snížena o slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti. Prohlášení k dani je platné vždy na jeden kalendářní rok (Děrgel, 2020 s. 134-134).

Prohlášení k dani lze podepsat pouze u jednoho zaměstnavatele. V případě, že má zaměstnanec zaměstnavatelů více, je nezbytné určit hlavního zaměstnavatele, u kterého prohlášení k dani podepíše. Záloha na daň z příjmů je pak zaměstnanci srážena u každého zaměstnavatele s tím, že nárok na uplatnění slevy na dani a daňového zvýhodnění lze pouze u zaměstnavatele, u kterého zaměstnanec učinil prohlášení k dani (Děrgel, 2020 s. 136-137).

Po uplynutí kalendářního roku dochází k vyúčtování celkové roční daňové povinnosti poplatníka. Zaměstnanec má možnost požádat zaměstnavatele vždy do 15. 2. následujícího kalendářního roku o roční zúčtování. V rámci ročního zúčtování pak mohou uplatnit nezdánitelné částky, odpočty nebo slevy na dani a snížit tak svou daňovou povinnost. Roční zúčtování tak zaměstnancům umožňuje využít výhod, v podobě daňových úlev, které jsou dostupné až po skončení zdaňovacího období, a přitom zabránit velkému množství podávaných daňových přiznání. U vyúčtování daňové povinnosti se pak započítávají již uhrazené měsíční zálohy (Děrgel, 2020 s. 129).

Pokud má zaměstnanec ke svým příjmům ze závislé činnosti i příjmy jiné, je povinen podat si daňové přiznání. Zaměstnanec se může rozhodnout podat daňové přiznání i ze své iniciativy, v takovém případě je zaměstnavatel povinen vystavit zaměstnanci potvrzení o zdanitelných příjmech, které slouží jako základ pro výpočet daně.

Pro zaměstnance, jejichž roční úhrn příjmů přesáhl limit 48násobku průměrné mzdy, má ze zákona povinnost podat daňové přiznání. Zaměstnavatel mu tedy nemůže provést roční zúčtování záloh. Tato povinnost se týkala solidárního zvýšení platného do roku 2020 a

nadále platí i u vyšší sazby daně, která je platná od roku 2021. Povinnost podat daňové přiznání se vztahuje pouze na překročení ročního limitu průměrné mzdy. Pokud zaměstnanec podlehl vyšší sazbě daně jen za některé měsíce a za kalendářní rok stanovený limit nepřekročil, nemusí daňové přiznání podávat (Děrgel, 2020, s. 140).

3.3.9 Daň z příjmů fyzických osob z pohledu osoby samostatně výdělečně činné

Osoby, které vykonávají samostatnou činnost, se v České republice obvykle nazývají „OSVČ“. Jak uvádí Šiman a Petera (2010) je tato činnost definována jako „*soustavná činnost, prováděná samostatně podnikatelem pod vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku*“. Během této činnosti je nutné vynakládat patřičné výdaje a tím vyvstává problém formulace disponibilního příjmu, tedy toho, který poplatníkovi zůstane ke spotřebě. OSVČ má tak možnost si proti svým příjmům uplatnit výdaje, které vynaložil na jejich dosažení, zajištění a udržení. Existují dva způsoby evidence pro uplatnění skutečných výdajů. Mimo to má OSVČ i další možnosti, ve kterých si své náklady uplatňuje podle předem stanovených sazeb (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 192). Možnosti uplatňování výdajů u příjmů ze samostatné činnosti jsou zobrazeny na následujícím schématu.

Schéma 9 Způsoby uplatňování výdajů u příjmů ze samostatné činnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Účetnictví je nejsložitějším způsobem evidování podnikatelské činnosti. Je spojeno s velkou administrativní zátěží, přičemž je nezbytné řídit se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Při takovém způsobu je nutné účtovat o stavu majetku, závazků, nákladech, výnosech a následnému výsledku hospodaření. V případě vedení účetnictví, se dílčí základ daně odvodí od výsledku hospodaření před zdaněním. Povinnost vést účetnictví mají fyzické osoby, které jsou zapsány v obchodním rejstříku nebo ty, jejichž obrat v rámci

podnikatelské činnosti přesáhne za předcházející kalendářní rok částku 25 mil. Kč (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020 s. 193).

Daňová evidence je způsob, ve kterém si podnikatel vede záznamy o příjmech a výdajích a o majetku a dlužích. Jak tvrdí Macháček (2010), účelem daňové evidence je zjištění základu daně z příjmů. Daňová evidence je definována v ZDP, nicméně její forma ani způsob vedení není v zákoně stanoven. Stanoven je pouze obsah daňové evidence tak, aby obsahovala veškeré skutečnosti, které ovlivňují základ daně z příjmů. Měla by tedy zachytit všechny majetek a dluhy podnikatele. Pro majetek, který byl vložen do podnikání, se zavedl pojem „obchodní majetek“. Ke všem vedeným údajům v evidenci je nutné mít odpovídající daňové doklady. K tomu, aby bylo možné si od úhrnu příjmů odečíst vynaložené náklady, a tím snížit základ daně, je nezbytné rozdělovat výdaje na daňově uznatelné a daňově neuznatelné (Dušek, Sedláček, 2020 s. 15-16).

K daňově uznatelným výdajům, které je možné odečíst od svých příjmů, patří například:

- odpisy,
- zůstatková cena hmotného majetku,
- rezervy a opravné položky,
- výdaje na pracovní cesty,
- nájemné a další viz § 24 ZDP.

K daňově neuznatelným výdajům, které nesnižují daňový základ, patří například:

- vyplacené podíly na zisku,
- penále, úroky z prodlení a pokuty,
- technické zhodnocení,
- výdaje na osobní potřebu,
- manka a škody přesahující náhrady a další viz § 25 ZDP.

Skutečně vynaložené výdaje nelze uplatnit v případě příjmů z kapitálového majetku (§8), u většiny ostatních příjmů (§10) a u příjmů ze závislé činnosti (§6). Výdaje lze uplatnit pouze u příjmů ze samostatné činnosti podle § 7 ZDP a z nájmu podle § 9 ZDP. (Jaroš, 2010, s. 36-43).

Paušální výdaje může použít fyzická osoba, která nechce nést náklady a riziko, které je spojené s prokazováním výdajů. Výdaje při tomto způsobu uplatní zjednodušeně tzv. procentem z příjmů (Vančurová, Láchová, Zídková 2020, s. 194).

Jak uvádějí Dušek a Sedláček (2020), v případě uplatnění výdajů paušálem není nutné vést daňovou evidenci. V tomto případě je na místě vést si záznamy o příjmech. Pokud se OSVČ rozhodne uplatnit výdaje paušálem, není možná kombinace se skutečnými výdaji. Výše procent stanovuje ZDP podle druhu příjmů. Poplatník má v tomto případě možnost upravit svůj základ daně dále o slevu na manžela (manželku) a daňové zvýhodnění na děti. Paušální výdaje mohou podnikatelé počítat z částky až dva miliony korun. Přehled sazeb a maximální hranice paušálních výdajů jsou zobrazeny v tabulce níže.

Schéma 10 Přehled procent paušálních výdajů dle jednotlivých příjmů

Druh příjmů	Procento paušálních výdajů	Maximální hranice
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného	80 %	1 600 000 Kč
ze živnostenského podnikání	60 %	1 200 000 Kč
z jiných příjmů ze samostatné činnosti	40 %	800 000 Kč
z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, z nájmu nemovitých věcí nebo bytů	30 %	600 000 Kč

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., vlastní zpracování

V roce 2021 se k výše zmíněným způsobům zavedla další možnost a tou je **paušální daň**. Způsoby uplatňování výdajů pro zjištění základu daně jsou doprovázeny administrativním zatížením, které je náročné a způsobuje tak další náklady. I z tohoto důvodu je pro menší podnikatele, kteří za rok z příjmů ze samostatné činnosti nepřesáhnou částku 1 milion Kč a nejsou plátcí DPH určen paušální režim. Další podmínky vstupu do paušálního režimu a jiné skutečnosti upravuje zákon č. 540/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a některé další zákony v souvislosti s paušální daní.

Poplatník, který se k paušálnímu režimu přihlásí, odvádí následně každý kalendářní měsíc paušální zálohu ve výši 5 469 Kč. Tato záloha pak obsahuje zálohu na DPFO ve výši 100 Kč, zálohu na důchodové pojištění ve výši 2 976 Kč (minimální záloha navýšená o 15 %) a zálohu na zdravotní pojištění ve výši 2 393 Kč. Znamená to, že za každý kalendářní měsíc odvede příslušnému finančnímu úřadu pouze jednu zálohu a nemusí zvlášť hradit zálohy na sociální a zdravotní pojištění, ani hlídat jejich splatnost. Odpadá i roční vyúčtování a

podávání přehledů sociálního a zdravotního pojištění a nemusí podávat daňové přiznání. Mimo snížení administrativní zátěže může u některých fyzických osob, které tento způsob využijí ke snížení odvodové zátěže (Běhounek, 2021).

Při výběru paušálního režimu se zálohy hradí za každý kalendářní měsíc. U ostatních způsobů vedení podnikatelské činnosti vzniká rovněž povinnost úhrad **zálohy na daň z příjmů**. Nicméně zde je splatnost úhrad odlišná. Zálohy se hradí ve dvou režimech, podle toho, jakou měl poplatník poslední známou daňovou povinnost.

- Pololetní zálohy, které platí poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost byla v hodnotě vyšší než 30 000 Kč a současně nepřekročila částku 150 000 Kč. Výše zálohy je zde 40 % poslední daňové povinnosti a zálohy jsou splatné do dne 15. 6. a 15. 12. daného kalendářního roku.
- Čtvrtletní zálohy, které platí poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost byla vyšší než 150 000 Kč. Výše zálohy je $\frac{1}{4}$ poslední známé daňové povinnosti. Zálohy jsou splatné do 15. 3., 15. 6., 15. 9. a 15. 12. daného kalendářního roku (finanční správa, 2021).

4 Analytická část

V analytické části je zkoumána daňová povinnost zaměstnance a OSVČ v období let 2020-2021. Daň je u každého z poplatníků šetřena při minimální, průměrné a nadprůměrné mzdě (příjmu). Ve všech případech se jedná o poplatníky, kteří jsou pouze fiktivní, avšak informace o mzdách jsou použity ze skutečných údajů. Minimální mzda, která je použita pro účely analytické části vychází z nařízení vlády, která ji pro každé zdaňovací období stanovuje. Průměrná mzda je převzata z hodnot stanovených zákonem upravujícího pojistné na sociální zabezpečení a nadprůměrná mzda je stanovena tak, aby převyšovala 48násobek průměrné mzdy a podléhala tak vyššímu zdanění. U každé skupiny je uvedena daňová povinnost poplatníka s návrhem několika variant, vedoucích ke snížení celkové odvodové povinnosti. Navržená optimalizační řešení jsou legální možností úpravy daňového základu v souladu s daňovými zákony, které jsou platné v České republice. Na závěr je provedena komparace daňové povinnosti zaměstnance a OSVČ.

4.1 Výpočet daňové povinnosti u zaměstnance

Zaměstnavatel za zaměstnance v každém kalendářním měsíci vypočte a odvede zálohu na daň. Na konci zdaňovacího období má pak zaměstnanec více možností. Jednou z nich je požádání zaměstnavatele o roční zúčtování, ve kterém má zaměstnanec možnost snížit si svůj základ daně odčitatelnými položkami. Další možností, jak snížit základ daně je pak prostřednictvím slev na dani a daňového zvýhodnění. V takovém případě pak zaměstnavatel za zaměstnance zpracuje daňové přiznání. V případě zájmu, může zaměstnanec daňové přiznání zpracovat a podat dobrovolně sám. V praxi pak nastávají situace, kdy je podání daňového přiznání pro zaměstnance povinné. Závazek podání daňového přiznání nastává například v případě, kdy má zaměstnanec kromě příjmů ze závislé činnosti i další příjmy. Při konečném zúčtování daňové povinnosti jsou vždy odečteny již uhrazené zálohy na dani.

V této části je nejprve zobrazena daňová povinnost zaměstnance s využitím pouze základní slevy na poplatníka. Tím je znázorněna odvodová povinnost bez využití optimalizačních řešení. Následně jsou navrženy tyto varianty optimalizace:

- Varianta A – uplatnění slevy za umístění dítěte a daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti

- Varianta B – uplatnění nezdanitelných částek (odčitatelné položky)
- Varianta C – uplatnění nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti

Při každém výpočtu skutečné daně jsou odečteny již uhrazené zálohy na dani, jejichž výpočet je zachycen v kapitole 7 Přílohy.

4.1.1 Daňová povinnost zaměstnance bez využití optimalizace

Následující tabulka znázorňuje výpočet daňové povinnosti u zaměstnance s minimální, průměrnou a nadprůměrnou mzdou v letech 2020 a 2021 bez využití optimalizace.

Tabulka 1 Roční zúčtování daně (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Roční úhrn příjmů	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 410 000
Příjmy z pronájmu	-	-	-	-	-	400 000
Úhrn pojistného	59 220	141 552	609 204	61 656	143 988	476 580
Dílčí základ daně	234 420	560 352	2 411 604	182 400	426 000	1 810 000
Základ daně (zaokrouhlený)	234 400	560 300	2 411 600	182 400	426 000	1 810 000
Vypočtená daň 15 %	35 160	84 045	361 740	27 360	63 900	271 500
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	9 123	-	-	25 031,36
Daň celkem	35 160	84 045	370 863	27 360	63 900	296 532
Osobní sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	10 320	59 205	346 023	0	36 060	268 691
Úhrn sražených záloh	10 332	59 208	346 032	0	36 060	189 750
Daňová povinnost	-12	-3	-9	0	0	82 913

Zdroj: Vlastní zpracování

Při ročním zúčtování daně bez optimalizace nedochází k téměř žádnému přeplatku na dani. Přeplatky v roce 2020 pro svou nízkou hodnotu nebudou poplatníkovi vráceny. Zákonem stanovený limit pro vrácení přeplatku je 100 Kč. Při minimálním a průměrném příjmu v roce 2021 dosahuje poplatník nulové daňové povinnosti. Do roku 2020 se daň z příjmů počítala z tzv. superhrubé mzdy. Z tabulky je zřejmé, že k ročnímu úhrnu příjmů je v tomto období do základu daně připočteno povinné pojistné. V roce 2021 byla superhrubá mzda zrušena a základem daně pro výpočet daňové povinnosti je úhrn příjmů zaměstnance. U zaměstnance s průměrnou mzdou lze pozorovat, že zatímco v roce 2020 je výsledná daň ve výši 59 205 Kč, tak v roce 2021 je daň výrazně nižší a to o 23 145 Kč, přičemž rozdíl mezi průměrnou mzdou v roce 2020 a v roce 2021 činí 7 272 Kč. K výraznému snížení daňové

povinnosti došlo zejména v důsledku zrušení superhrubé mzdy. Dalším faktorem je zvýšení základní slevy na poplatníka z částky 24 840 Kč na 27 840 Kč. Díky této změně nehradí při ročním zúčtování daň zaměstnanec s minimálním příjmem v roce 2021. V opačném případě by poplatníkovi vznikla povinnost uhradit daň ve výši 2 520 Kč.

Sazba daně z příjmů je dle ZDP stanovena na 15 %. Do roku 2020 měli poplatníci s nadprůměrnou mzdou povinnost hradit tzv. solidární daň ve výši 7 %. Této dani podléhal rozdíl mezi úhrnem příjmů a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení. Do příjmů pro solidární daň byl zahrnován pouze příjem ze závislé a samostatné činnosti. V roce 2021 byla solidární daň zrušena a nahrazena progresivní sazbou daně ve výši 23 %. Princip zdanění je stejný, avšak s rozdílem zahrnovaných příjmů. Do progresivní daně jsou zahrnovány i dílčí základy daně z kapitálového majetku, z nájmu a z ostatních příjmů. Ve výše uvedeném ročním zúčtování je vypočtena situace, při které poplatníkovi vzniká povinnost hradit solidární a progresivní daň, neboť jeho celkový úhrn příjmů překračuje stanovený limit. V roce 2020 se poplatník i při nadprůměrné mzdě dostává do daňového přeplatku. Naopak v roce 2021 poplatníkovi vzniká povinnost uhradit daň ve výši 82 913 Kč. Nedoplatek této hodnoty má za následek především skutečnost, že při výpočtu a odvodu záloh nebylo počítáno s dalším příjmem, který poplatníkovi plyne z pronájmu, přičemž tímto příjmem pak poplatníkovi vzniká povinnost uhradit progresivní sazbu daně. Z celkového pohledu má však tento poplatník nižší odvodovou povinnost než poplatník v roce 2020, jehož výsledná daň je ve výši 346 023 Kč což je o 77 332 Kč více, než u poplatníka v roce 2021.

4.1.2 Optimalizace daňové povinnosti u zaměstnance

K výše uvedenému ročnímu zúčtování jsou následně navrženy a vypočteny varianty optimalizace pro snížení výsledné daňové povinnosti.

Varianta A – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

V tabulce č. 7 je uveden výpočet daňové povinnosti za předpokladu, že si poplatník při ročním zúčtování uplatňuje slevu za umístění dítěte a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti.

Tabulka 2 Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Roční úhrn příjmů	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 410 000
Příjmy z pronájmu	-	-	-	-	-	400 000
Úhrn pojistného	59 220	141 552	609 204	61 656	143 988	476 580
Dílčí základ daně	234 420	560 352	2 411 604	182 400	426 000	1 810 000
Základ daně (zaokrouhlený)	234 400	560 300	2 411 600	182 400	426 000	1 810 000
Vypočtená daň 15 %	35 160	84 045	361 740	27 360	63 900	271 500
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	9 122	-	-	25 031,36
Daň celkem	35 160	84 045	370 863	27 360	63 900	296 532
Osobní slevy na dani:						
- na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	27 840
- na umístění dítěte	14 600	14 600	14 600	15 200	15 200	15 200
Slevy na dani celkem	39 440	39 440	39 440	43 040	43 040	43 040
Daň po slevách	0	45 855	331 423	0	20 860	253 492
Úhrn sražených záloh	10 332	59 208	346 032	0	36 060	189 750
Daňové zvýhodnění:						
- na první dítě	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204
- na druhé dítě	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404
Daňové zvýhodnění celkem	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608
Zúčtování záloh:						
- Daň po slevě	-34 608	11 247	296 815	-34 608	-13 748	218 884
- Rozdíl na dani	-44 940	-47 961	-49 217	-34 608	-49 808	29 134
Daňová povinnost	-44 940	-47 961	-49 217	-34 608	-49 808	29 134

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě této optimalizace vzniká téměř ve všech případech přeplatek na dani. Nejvýhodnější je pro poplatníka s minimální mzdou situace v roce 2021. Daňová povinnost po uplatnění slev na dani nikdy nesmí být záporná, proto je daň po odečtení slev rovna nule. Vzniklý přeplatek sice není ze všech uvedených případů nejnižší, ale poplatník během zdaňovacího období nehradil žádné zálohy. Je tedy zřejmé, že mu nevzniká povinnost uhradit daň a má nárok na daňový bonus.

Při průměrné mzdě se v roce 2020 poplatník dostává do přeplatku ve výši 47 961 Kč. Při celkově uhrazených zálohách ve výši 59 208 Kč pak výsledná daňová povinnost činí 11 247 Kč. Poplatník se stejnou mzdou v roce 2021 dosahuje takového přeplatku, kterým mu budou vráceny již uhrazené zálohy na dani a tím se jeho výsledná daňová povinnost rovná nule. U nadprůměrného příjmu v roce 2021 není tímto optimalizačním řešením dosaženo přeplatku, ovšem nedoplatek se oproti předchozímu výpočtu výrazně sníží.

Varianta B – Uplatnění nezdanitelných částek

V případě, na který poukazuje tabulka č. 8, dochází ke snížení základu daně prostřednictvím nezdanitelných částek. Poplatník během zdaňovacího období daroval krev a může si odečíst 3 000 Kč. Dále pak uplatňuje odpočet za uhrazené úroky z hypotéky na dům ve výši 30 000 Kč a každý měsíc hradí 3 000 Kč na penzijní připojištění. V souhrnné výši uplatní odpočet v hodnotě 24 000 Kč.

Tabulka 3 Uplatnění nezdanitelných částek (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Roční úhrn příjmů	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 410 000
Příjmy z pronájmu	-	-	-	-	-	400 000
Úhrn pojistného	59 220	141 552	609 204	61 656	143 988	476 580
Dílčí základ daně	234 420	560 352	2 411 604	182 400	426 000	1 810 000
Nezdanitelné částky:						
- Poskytnuté dary	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
- Zaplacené úroky	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
- Penzijní připojištění	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Nezdanitelné částky celkem:	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000
Snížený základ daně	177 400	503 300	2 354 600	125 400	369 000	1 753 000
Vypočtená daň 15 %	26 610	75 495	353 190	18 810	55 350	262 950
Solidární zvýšení 7 %	-	-	9 122,40	-	-	25 031,36
Progresivní daň 23 %	-	-	-	-	-	-
Daň celkem	26 610	75 495	362 313	18 810	55 350	287 981
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	1 770	50 655	337 473	0	27 510	260 141
Úhrn sražených záloh	10 332	59 208	346 032	0	36 060	189 750
Daňová povinnost	-8 562	-8 553	-8 559	0	-8 550	70 391

Zdroj: Vlastní zpracování

V uvedené optimalizační variantě je kromě nadprůměrné mzdy v roce 2021 dosaženo přeplatku na dani. U poplatníka s minimální mzdou je možné sledovat, že i při využití nezdanitelných částek lze dosáhnout nulové daňové povinnosti. Tato varianta není vhodná pro poplatníka téhož roku s nadprůměrnou mzdou, neboť nedoplatek na dani je o 41 257 Kč vyšší než v případě předchozího řešení. Optimalizace formou nezdanitelných částek je možnou alternativou pro ty, kteří nemají možnost uplatnit daňové zvýhodnění na děti. Nezdanitelné částky nelze na rozdíl od slev na dani uplatňovat již při výpočtu a úhrady záloh během zdaňovacího období. Pro jejich aplikaci je nutné požádat zaměstnavatele o

roční zúčtování. Efektivnost optimalizace nezdanitelnými částkami je závislá na počtu a výši položek, které si poplatník odečte od základu daně.

Varianta C – Uplatnění nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění

V dalším optimalizačním řešení je k nezdanitelným částkám přidáno uplatnění daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti.

Tabulka 4 Uplatnění nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Roční úhrn příjmů	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 410 000
Příjmy z pronájmu	-	-	-	-	-	400 000
Úhrn pojistného	59 220	141 552	609 204	61 656	143 988	476 580
Dílčí základ daně	234 420	560 352	2 411 604	182 400	426 000	1 810 000
Nezdanitelné částky:						
- Poskytnuté dary	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
- Zaplacené úroky	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
- Penzijní připojištění	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Nezdanitelné částky celkem:	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000
Snížený základ daně	177 420	503 300	2 359 600	125 400	369 000	1 753 000
Vypočtená daň 15 %	26 613	75 495	353 940	18 810	55 350	261 450
Solidární zvýšení 7 % Progresivní sazba 23 %	-	-	9 122,40	-	-	25 031,36
Daň celkem	26 613	75 495	363 063	18 810	55 350	286 482
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	1 773	50 655	338 223	0	27 510	258 642
Úhrn sražených záloh	10 332	59 208	346 032	0	36 060	189 750
Daňové zvýhodnění:						
- na první dítě	15 204	15 204	15 204	15 204	15 240	15 204
- na druhé dítě	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404
Daňové zvýhodnění celkem	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608
Zúčtování záloh:						
- Daň po slevě	-32 835	16 047	303 615	-34 608	-7 098	224 034
- Rozdíl na dani	-43 167	-43 161	-42 417	-34 608	-43 158	34 284
Daňová povinnost	-43 167	-43 161	-42 417	-34 608	-43 158	34 284

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 9 znázorňuje výpočet daňové povinnosti, který kromě slevy za umístění dítěte, obsahuje všechny předchozí možnosti optimalizace. Lze pozorovat, že v porovnání s variantou A má při této optimalizaci poplatník nižší přeplatek na dani. Výhodnější je aplikace slevy za umístění dítěte, díky které i bez použití nezdanitelných částek vzniká vyšší přeplatek. Tato sleva však nebývá v praxi příliš využívána a zpravidla není

uplatňována v celé možné výši. Slevu za umístění dítěte lze využít maximálně do stanovené minimální mzdy za dané zdaňovací období. Sleva zahrnuje tzv. školkovné, tedy částku, která byla vynaložena za umístění dítěte do předškolního zařízení. Do slevy nelze zahrnout stravné dítěte. K uplatnění slevy je zapotřebí doložit od školky doklad o úhradě.

U poplatníka s nadprůměrnou mzdou v roce 2021 není ani touto variantou optimalizace dosaženo přeplatku na dani. Nedoplatek na dani je dán progresivní sazbou daně 23 %, kterou musí poplatník hradit i z příjmů plynoucích z pronájmu. U těchto příjmů má však poplatník možnost snížit si základ daně o výdaje, které bylo nutné na tuto činnost vynaložit. Výdaje lze uplatnit ve skutečné výši nebo procentem z příjmů tzv. paušálem. Pokud by poplatník v roce 2021 uplatnil k dosaženým příjmům z pronájmu výdaje paušálem, odečetl by si od základu daně 120 000 Kč (30 % z 400 000 Kč). Při optimalizaci variantou C by tak daň dosahovala výše 244 950 Kč s nedoplatkem ve výši 17 783 Kč. V případě varianty A by daňová povinnost byla ve výši 235 491 Kč s nedoplatkem na dani ve výši 11 133 Kč. V tomto případě se jedná o nejvýhodnější variantu daňové optimalizace s docílením nízkého nedoplatku na dani.

4.1.3 Efektivní sazba daně u zaměstnance

Přestože je sazba daně lineární ve výši 15 %, z důvodu konstrukce daně, která obsahuje slevy a nezdanitelné částky existuje jistá míra progresu, protože s rostoucím příjmem se podíl zaplacené daně na příjmu poplatníka zvyšuje i přes existenci jednotné sazby. Tato progresu je znázorněna v tabulkách č. 10 a 11 prostřednictvím efektivní sazby daně. Tato sazba vyjadřuje skutečně odvedenou část daně z hrubého příjmu poplatníka tzn. měří dopad daně.

Tabulka 5 Efektivní sazba daně bez optimalizace

Rok	Minimální mzda	Průměrná mzda	Nadprůměrná mzda
2020	5,89 %	14,16 %	19,20 %
2021	0 %	8,48 %	14,85 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka výše zachycuje výpočet efektivní sazby daně u poplatníků s minimální, průměrnou a nadprůměrnou mzdou v roce 2020 a 2021. Zobrazuje skutečné daňové zatížení v případě, kdy poplatník nevyužije žádnou formu optimalizace daně.

Tabulka 6 Efektivní sazba daně při uplatnění optimalizace

Minimální mzda			
Rok	A	B	C
2020	-19,75 %	4,35 %	-18,74 %
2021	-18,97 %	0 %	-18,97 %
Průměrná mzda			
Rok	A	B	C
2020	2,69 %	12,12 %	3,84 %
2021	-3,23 %	6,47 %	-0,54 %
Nadprůměrná mzda			
Rok	A	B	C
2020	16,47 %	18,72 %	16,85 %
2021	12,09 %	14,29 %	12,38 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Jediným poplatníkem, který se svým skutečným zatížením přibližuje legislativou uložené lineární sazbě 15 %, je poplatník s nadprůměrnou mzdou v roce 2021 a to při modelu optimalizace B. Při nadprůměrné mzdě v roce 2020 skutečné zatížení sazbu stanovenou zákonem převyšuje. Nejvyšší zatížení vzniká poplatníkovi v roce 2020 při modelu optimalizace B. V roce 2021 je již skutečné zatížení menší což i přes zvýšenou sazbu 23 % oproti původnímu solidárnímu zvýšení 7 % způsobuje zrušení superhrubé mzdy. Při průměrné mzdě má nejvyšší daňové zatížení opět poplatník v roce 2020 při modelu optimalizace B. Při této optimalizaci došlo k uplatnění nezdánitelných částek a slevy na poplatníka. V ostatních případech je již daňové zatížení výrazně nižší. Při minimální mzdě je pak skutečné daňové zatížení ve všech letech kromě modelu B v záporné hodnotě. Poplatníkovi s minimální mzdou vzniká nulová daňová povinnost a nárok na daňový bonus. Pro lepší přehled je efektivní sazba daně znázorněna v grafech č. 1 a 2.

Graf 1 Efektivní sazba daně v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

Ani v případě, kdy není u poplatníka s minimální mzdou využita optimalizace, nerovná se skutečná daňová povinnost zákonem stanovené sazbě 15 %. Lze pozorovat, že kombinace slevy na dani a daňového zvýhodnění efektivní sazbu výrazně ovlivňuje, zatímco kombinace nezdaniitelných částek a daňového zvýhodnění je znatelná v menší míře. Při průměrné mzdě bez využití optimalizace se již na rozdíl od té minimální skutečná daňová povinnost poplatníka rovná sazbě 15 %. V případě průměrné mzdy již ani v jedné variantě optimalizačních řešení nedochází k nároku na daňový bonus. Efektivní sazba v případě uplatnění slev na dani činí u minimální mzdy -19,75 % a u průměrné mzdy činí 2,69 %. Je možné sledovat, že se rostoucím příjmem optimalizace formou slevy na dani a daňového zvýhodnění efektivní sazbu téměř neovlivňuje. Efektivní sazba poplatníka s nadprůměrnou mzdou se pohybuje okolo 3 % nad stanovenou sazbou 15 %. Zde dosahuje skutečná daňová povinnost i přes navržené varianty optimalizace podobných hodnot. Při nadprůměrném příjmu tedy optimalizace daně efektivní sazbu téměř neovlivňuje.

Graf 2 Efektivní sazba daně v roce 2021

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnoty efektivní sazby jsou v roce 2021 v důsledku zrušení superhrubé mzdy a navýšení slevy na poplatníka odlišné. U minimální mzdy je zřetelným následkem nulová daňová povinnost i v případě, kdy nebyla využita žádná optimalizace. Na rozdíl od roku 2020 i poplatníkovi s průměrnou mzdou vzniká při uplatnění slev nárok na daňový bonus. V případě nezdaniitelných částek byla efektivní sazba u průměrné mzdy v roce 2020 v hodnotě přes 12 %, což je o polovinu více, než v roce 2021. V případě nadprůměrné mzdy je opět zřetelné, že navržená optimalizační řešení při rostoucí mzdě efektivní sazbu téměř neovlivňují. Zatímco v roce 2020 skutečná daňová povinnost převyšovala zákonem stanovenou sazbu 15 % v roce 2021 se ani v jedné optimalizační variantě nerovná povinné sazbě a pohybuje se mírně pod její hranicí.

4.1.4 Celkové odvody zaměstnance, efektivní sazba a čistý příjem

Dalším povinným odvodem je zdravotní a sociální pojištění dále jen „ZP a SP“, které nelze na rozdíl od daně z příjmu nijak optimalizovat formou slev či odčitatelných položek. Zatímco na daň z příjmů zaměstnanec platí měsíčně zálohy a konečná daň je vypočtena za

kalendářní rok, pro pojistné je rozhodným obdobím kalendářní měsíc. Odvedená částka na pojistném za každý měsíc je konečná, nejedná se tedy o zálohu.

Výše ZP je počítána vynásobením hrubé mzdy s procentní sazbou pojistného ve výši 13,5 %. Z toho 9 % z hrubé mzdy zaměstnanec uhradí ze svých prostředků zaměstnavatel a 4,5 % zaplatí zaměstnanec. Sazba SP je 31,3 %, přičemž výše pojistného je počítáno stejně jako ZP. Část ve výši 6,5 % je zaměstnanci odečtena ze mzdy a 24,8 % odvádí za zaměstnanec zaměstnavatel ze svých finančních prostředků.

Tabulky č. 12 a 13 dokumentují celkové odvody zaměstnanec a čistý příjem za rok 2020 a 2021 při minimální, průměrné a nadprůměrné mzdě. Daň po slevách je převzata z již vypočteného optimalizačního řešení varianty A – slevy na dani.

Tabulka 7 Celkové odvody a čistý příjem za rok 2020 (v celých Kč)

Mzda	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Hrubá mzda	175 200	418 020	1 802 400
SP a ZP zaměstnavatel	59 218	141 291	576 892
Daň po slevách	-34 608	11 247	296 815
SP a ZP zaměstnanec	19 272	45 983	189 794
Efektivní sazba pojistného	11 %	11 %	10,53 %
Efektivní sazba daně a pojistného	-8,75 %	13,69 %	26,99 %
Celkové pojistné	78 490	187 274	766 686
Odvody zaměstnanec	-15 336	57 230	486 609
Odvody zaměstnavatel	59 218	141 291	576 892
Čistý příjem	190 536	360 790	1 315 791

Zdroj: Vlastní zpracování

Efektivní sazba odpovídá při minimální a průměrné mzdě zákonem dané sazbě tzn. 6,5 % SP a 4,5 % ZP. Poplatník s nadprůměrným příjmem neodvádí povinných 11 % v důsledku daného maximálního vyměřovacího základu dále jen „MVZ“ u sociálního pojištění. Poplatník se mzdou 1 802 400 Kč překročil 48násobek průměrné mzdy daného roku, tzn. výši 1 672 080 Kč. Z částky, která přesahuje vyměřovací základ tzn. 130 320 Kč se SP nehradí. U zdravotního pojištění MVZ neexistuje a odvod je vždy hrazen z dosaženého příjmu.

Tabulka 8 Celkové odvody a čistý příjem za rok 2021 (v celých Kč)

Mzda	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Hrubá mzda	182 400	425 292	1 410 000
Příjmy plynoucí z pronájmu nemovitostí	-	-	400 000
SP a ZP zaměstnavatel	61 652	143 749	476 580
Daň po slevách	-34 608	-13 748	218 884
SP a ZP zaměstnanec	20 064	46 783	155 100
Efektivní sazba pojistného	11 %	11 %	8,57 %
Efektivní sazba daně a pojistného	-7,97 %	7,77 %	20,66 %
Celkové pojistné	81 716	190 532	631 680
Odvody zaměstnanec	-14 544	33 035	373 984
Odvody zaměstnavatel	61 652	143 749	476 580
Čistý příjem	196 944	392 257	1 036 016

Zdroj: *Vlastní zpracování*

V tabulce celkových odvodů za rok 2021 lze pozorovat, že u poplatníka s nadprůměrným příjmem je efektivní sazba pojistného nižší o téměř 2 %. Poplatník v tomto roce sice dosáhl mzdy 1 810 000 Kč, která překračuje MVZ, ale částku 400 000 Kč obdržel z pronájmu nemovitostí. Jedná se tzv. o vedlejší podnikání, ze kterého se u pasivních příjmů povinné pojistné nehradí. U poplatníka s minimální mzdou je zřetelné, že i přes úhradu pojistného, které nelze nijak optimalizovat je celkový odvod ve výši -14 544 Kč. Poplatník takového odvodu dosáhl v důsledku záporné hodnoty daně z příjmů tzn. daňového bonusu.

4.2 Výpočet daňové povinnosti u OSVČ

OSVČ má pro výpočet a úhradu daně odlišné podmínky. Základem, ze kterého je daň počítána je částka, o kterou příjmy převyšují výdaje. Platí tedy, že pomocí výdajů si OSVČ snižuje svůj základ daně. Výdaje může uplatňovat ve své skutečně dosažené výši nebo procentem z příjmů. Stejně jako zaměstnanec má možnost optimalizovat daňovou povinnost pomocí nezdanitelných částek, slev na dani či daňového zvýhodnění. Na konci zdaňovacího období je povinen podat daňové přiznání, ve kterém výši daně spočítá.

Daňová povinnost OSVČ je analyzována během let 2020 a 2021. Je šetřena při dosažení minimálních, průměrných a nadprůměrných příjmů, které jsou převzaty z modelu pro výpočet a analýzu daňové povinnosti u zaměstnance. Nejdříve je znázorněn roční výpočet daně bez optimalizace, přičemž OSVČ vede daňovou evidenci a uplatňuje skutečně dosažené výdaje.

Na základě ročního výpočtu daně jsou navrženy a analyzovány následující varianty optimalizace:

- Varianta A – uplatnění paušálních výdajů
- Varianta B – uplatnění nezdaniitelných částek (odčitatelné položky)
- Varianta C – uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění
- Varianta D – uplatnění odpisů hmotného majetku
- Varianta E – Uplatnění nezdaniitelných částek, slev na dani a odpisů hmotného majetku při využití paušálních výdajů
- Varianta F – využití paušální daně

4.2.1 Daňová povinnost OSVČ bez využití optimalizace

Jak dokládá tabulka níže, přeplatku dosahuje pouze poplatník s minimálním příjmem v roce 2021. V ostatních případech vzniká OSVČ povinnost uhradit daň.

Tabulka 9 Roční výpočet daně (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Popis	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	190 328	232 879	1 198 100	196 052	295 564	1 390 500
Základ daně	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 810 000
Základ daně (zaokrouhlený)	175 200	418 000	1 802 400	182 400	425 200	1 810 000
Vypočtená daň 15 %	26 280	62 700	270 360	27 360	63 780	271 500
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	8 954	-	-	45 823
Daň celkem	26 280	62 700	279 314	27 360	63 780	317 323
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	1 440	37 860	254 474	-480	35 940	289 483
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňová povinnost	1 440	10 580	29 474	-480	8 540	3 483

Zdroj: Vlastní zpracování

OSVČ mají v některých případech povinnost hradit během zdaňovacího období zálohy na dani. Nehradí je však každý měsíc jako zaměstnanci, ale jedná se o zálohy pololetní nebo čtvrtletní, přičemž o výši a intervalech záloh rozhoduje poslední daňová povinnost OSVČ. V modelovém příkladu hradí zálohy OSVČ s průměrným a nadprůměrným příjmem. V případě nadprůměrných příjmů i OSVČ stejně jako zaměstnanci vzniká v roce 2020 povinnost uhradit solidární zvýšení 7 % a v roce 2021 progresivní sazbu daně 23 %. Nejvyšší daň má poplatník v roce 2020 při nadprůměrné mzdě, a to ve výši 29 474 Kč což

je oproti stejnému příjmu v roce 2021 rozdíl o 25 991 Kč. Tomuto poplatníkovi sice na konci zdaňovacího období vzniká povinnost zaplatit nižší nedoplatek, ale samotná výše daně je nižší v roce 2020. Rozdíl je dán odečtením již uhrazených záloh.

4.2.2 Optimalizace daňové povinnosti OSVČ

Z výchozího řešení budou v následující části práce navržena optimalizační řešení, pro snížení daňové povinnosti, případně dosažení nároku na daňový bonus.

Varianta A – Uplatnění paušálních výdajů

Uplatňování paušálních výdajů je v praxi velmi běžné, protože přináší výrazné snížení administrativní zátěže a mnohdy i velké úspory na dani. Paušální výdaje se stanovují procentem z příjmů. Výše procent, které si lze odečíst z příjmů je stanovena dle druhu činnosti. V případě této varianty je využita sazba 60 %. V případě uplatnění paušálních výdajů nesmí již poplatník využít jiné výdaje, jako jsou odpisy nebo náklady na pohonné hmoty, protože částka paušálních výdajů zahrnuje veškeré výdaje, které byly vynaložené pro dosažení příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti.

Tabulka 10 Uplatnění paušálních výdajů (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	219 317	390 539	1 200 000	227 071	432 514	1 200 000
Základ daně	146 211	260 360	1 800 500	151 381	288 342	2 000 500
Základ daně (zaokrouhlený)	146 200	260 300	1 800 500	151 300	288 300	2 000 500
Vypočtená daň 15 %	21 930	39 045	270 075	22 695	43 245	300 075
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	8 954	-	-	45 823
Daň celkem	21 930	39 045	279 029	22 695	43 245	345 898
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	0	14 205	254 189	0	15 405	318 058
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňová povinnost	0	-13 075	29 189	0	-11 995	32 058

Zdroj: Vlastní zpracování

Navržené optimalizační řešení je nejvýhodnější pro poplatníky s průměrným příjmem. Jejich skutečné výdaje jsou nižší, než výdaje uplatněné procentem z příjmů. Skutečné výdaje jsou u poplatníka v roce 2020 ve výši 230 899 Kč, zatímco výdaje paušální činí 390 539 Kč. Poplatník si tak rozdílem ve výši 159 640 Kč sníží základ daně. Vypočtená

daň byla při uplatnění skutečných výdajů v roce 2020 ve výši 62 700 Kč a v roce 2021 ve výši 63 780 Kč. Při využití paušálních výdajů byla daň v roce 2020 ve výši 39 045 Kč a v roce 2021 ve výši 43 245 Kč. V obou případech pak vzniká přeplatek na dani. Použití paušálních výdajů je výhodné i pro poplatníka s minimálním příjmem. Při uplatnění skutečně dosažených výdajů vznikl menší nedoplatek, který se paušálními výdaji optimalizoval na nulovou daňovou povinnost. Naopak poplatníkovi s nadprůměrným příjmem se tato forma optimalizace příliš nevyplatí. Uplatnění výdajů procentem z příjmů je omezeno hranicí příjmů do 2 mil. Kč. Při vyšších příjmech může poplatník využít výdaje pouze do maximálně stanovené hranice. Pro poplatníka v roce 2021 to znamená, že si může odečíst výdaje pouze ve výši 1 200 000 Kč. Pokud by maximální hranice nebyla stanovena, mohl by si odečíst výdaje ve výši 1 920 300 Kč.

Varianta B – Uplatnění nezdaniitelných částek

V dalším optimalizačním řešení je využito snížení základu daně prostřednictvím nezdaniitelných částek za předpokladu, že poplatník vede daňovou evidenci a uplatňuje skutečně dosažené výdaje. Poplatník během zdaňovacího období daroval krev a může si odečíst 3 000 Kč. Dále pak uplatňuje odpočet za uhrazené úroky z hypotéky na dům ve výši 30 000 Kč a každý měsíc hradí 3 000 Kč na penzijní připojištění. V souhrnné výši uplatní odpočet v hodnotě 24 000 Kč.

Tabulka 11 Uplatnění nezdaniitelných částek (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	190 328	232 879	1 198 100	196 052	295 564	1 390 500
Základ daně	175 200	418 000	1 802 400	182 400	425 200	1 810 000
Nezdaniitelné částky:						
- Poskytnuté dary	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
- Penzijní připojištění	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
- Zaplacené úroky	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Nezdaniitelné částky celkem:	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000	57 000
Snížený základ daně	118 200	361 000	1 745 400	125 400	368 200	1 753 000
Vypočtená daň 15 %	17 730	54 150	261 810	18 810	55 230	262 950
Solidární zvýšení 7 %			8 954			45 823
Progresivní daň 23 %						
Daň celkem	17 730	54 150	270 764	18 810	55 230	308 773
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	0	29 310	245 924	0	27 390	280 933
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňová povinnost	0	2 030	20 924	0	-10	-5 067

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro poplatníka s minimálním příjmem přináší tato varianta stejně jako předchozí varianta nulovou daňovou povinnost. Při průměrném příjmu je pro poplatníka efektivnější využití optimalizace formou paušálních výdajů. Výdaje uplatněné procentem z příjmů snižují v roce 2020 základ daně o 157 660 Kč, zatímco nezdanitelné částky pouze o 57 000 Kč. Optimalizační řešení prostřednictvím nezdanitelných částek je vhodné pro poplatníka s nadprůměrným příjmem. Využitím této varianty se poplatníkovi v roce 2020 sníží nedoplatek na dani a v roce 2021 vzniká poplatníkovi přeplatek ve výši 5 067 Kč.

Varianta C – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

V následující variantě je využito osobních slev na dani a daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti. V situaci minimálního příjmu vzniká stejně jako u přechozích variant nulová daňová povinnost. I v tomto případě má poplatník nárok na využití daňového zvýhodnění a tím mu vzniká daňový bonus ve výši 34 608 Kč. OSVČ s takovým příjmem není povinen hradit během zdaňovacího období zálohy na daň. Z celkového pohledu pak takový poplatník nezaplatí z příjmů žádnou daň a k tomu dostane od státu peníze za dvě vyživované děti. Ve všech ostatních případech dosáhne poplatník touto optimalizací také přeplatku na dani.

Na první pohled se zdá, že je tato optimalizace nejvýhodnější pro poplatníka s nadprůměrným příjmem v roce 2021 kdy přeplatek na dani činí 46 325 Kč. V souhrnu je však uvedené řešení výhodnější pro poplatníka v roce 2020. Jeho daň bez odečtení záloh činí 205 266 Kč, zatímco v roce 2021 je daň ve výši 239 675 Kč.

Tabulka 12 Uplatnění slev na dani (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Popis	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	190 328	232 879	1 198 100	196 052	295 564	1 390 500
Základ daně	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 810 000
Základ daně (zaokrouhlený)	175 200	418 000	1 802 400	182 400	425 200	1 810 000
Vypočtená daň 15 %	26 280	62 700	270 360	27 360	63 780	271 500
Solidární zvýšení 7 %	-	-	8 954	-	-	45 823
Progresivní daň 23 %	-	-	-	-	-	-
Daň celkem	26 280	62 700	279 314	27 360	63 780	317 323
Osobní slevy na dani:						
- na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
- za umístění dítěte	14 600	14 600	14 600	15 200	15 200	15 200
Slevy na dani celkem:	39 440	39 440	39 440	43 040	43 040	43 040
Daň po slevách	0	23 260	239 874	0	20 740	274 283
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňové zvýhodnění:						
- na první dítě	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204
- na druhé dítě	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404
Daňové zvýhodnění celkem:	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608
Zúčtování záloh:						
- Daň po slevě	-34 608	-11 348	205 266	-34 608	-13 868	239 675
- Rozdíl na dani	-34 608	-38 628	-19 734	-34 608	-41 268	-46 325
Daňová povinnost	-34 608	-38 628	-19 734	-34 608	-41 268	-46 325

Zdroj: Vlastní zpracování

Varianta D – Uplatnění odpisů

Optimalizace odvodových povinností je v určitých případech možné dosáhnout za pomoci odpisů dlouhodobého hmotného majetku. OSVČ se na počátku může rozhodnout, zda bude v daném období svůj majetek odpisovat rovnoměrným nebo zrychleným způsobem, což následně ovlivní výši jeho daňového základu. V modelovém příkladu má OSVČ v obchodním majetku osobní automobil, který je zařazen do 2. odpisové skupiny s dobou odpisování 5 let.

Z tabulky č. 18 je zřejmé zjištění, že při rovnoměrném odpisování se vychází ze dvou vzorců. Jeden slouží k výpočtu odpisu v prvním roce používání a druhý ke stanovení odpisů majetku v dalších letech. Pořizovací cena automobilu v obchodním majetku je ve výši 480 000 Kč. Odpis v prvním roce odepisování činí 52 800 Kč.

Tabulka 13 Výpočet rovnoměrných daňových odpisů (v celých Kč)

Rok	Výpočet	Odpis	Zůstatková cena
2019	$11 \times 480000/100$	52 800	427 200
2020	$22,25 \times 480000/100$	106 800	320 400
2021	$22,25 \times 480000/100$	106 800	213 600
2022	$22,25 \times 480000/100$	106 800	106 800
2023	$22,25 \times 480000/100$	106 800	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 19 dokládá, že odpis v prvním roce činí 96 000 Kč. Výpočet zrychleného odpisování je stejně jako u rovnoměrného založen na využití dvou vzorců. Jeden vzorec je pro výpočet odpisu v prvním roce používání a následně druhý ke stanovení výše odpisů v dalších letech odpisování.

Tabulka 14 Výpočet zrychlených daňových odpisů (v celých Kč)

Rok	Výpočet	Odpis	Zůstatková cena
2019	$480000/5$	96 000	384 000
2020	$2 \times 384000/(6-1)$	153 600	230 400
2021	$2 \times 230400/(6-2)$	115 200	115 200
2022	$2 \times 115200/(6-3)$	76 800	38 400
2023	$2 \times 38400/(6-4)$	38 400	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedených výpočtů vyplývá, že pro efektivnější optimalizaci daně je vhodnější použít odpisy zrychlené, jejichž hodnota je v prvním roce odpisování vyšší o 43 200 Kč. V níže uvedeném modelovém příkladu je pak pro snížení daňové povinnosti uplatněn výhodnější odpis ve výši 96 000 Kč.

Tabulka 15 Uplatnění zrychlených odpisů (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	190 328	232 879	1 198 100	196 052	295 564	1 390 500
Základ daně	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 810 000
Základ daně (zaokrouhlený)	175 200	418 000	1 802 400	182 400	425 200	1 810 000
Odpisy zrychlené	96 000	96 000	96 000	96 000	96 000	96 000
Snížený základ daně	79 200	322 000	1 706 400	86 400	329 200	1 714 000
Vypočtená daň 15 %	11 880	48 300	255 960	12 960	49 380	257 100
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	8 954	-	-	45 823
Daň celkem	11 880	48 300	264 914	12 960	49 380	302 923
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
Daň po slevách	0	23 460	240 074	0	21 540	275 083
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňová povinnost	0	-3 520	15 074	0	-2 995	-10 917

Zdroj: Vlastní zpracování

Při uplatnění odpisů hmotného majetku má poplatník s průměrným příjmem přeplatek na dani. Na rozdíl od předchozí varianty nepřesahuje výši již uhrazených záloh. U nadprůměrných příjmů lze konstatovat stejný dopad jako u předchozí varianty. Poplatník v roce 2021 sice dosahuje přeplatku na dani, ale z celkového pohledu je na tom výhodněji OSVČ v roce 2020. Rozdíl mezi roky i přes téměř stejně velký příjem je zapříčiněn progresivní sazbou 23 %, kterou hradí poplatník v roce 2021 oproti původnímu solidárnímu zvýšení. Optimalizace formou zrychlených odpisů bude efektivnější v následujícím roce, kdy si OSVČ od základu daně odečte částku 153 600 Kč. Nedoplatek na dani se tím pro poplatníka s nadprůměrným příjmem sníží na 6 434 Kč tedy více jak o polovinu.

Varianta E – Uplatnění nezdanitelných částek, slev na dani a daňového zvýhodnění v případě využití paušálních výdajů

Z výchozích optimalizačních řešení vyplývá, že uplatnění paušálních výdajů vede u menších a průměrných příjmů ke značnému snížení daňové povinnosti. V následující variantě je tak pro optimální řešení k paušálním výdajům přidána optimalizace formou

nezdanitelných částek, slev na dani a využití daňového zvýhodnění. Tato varianta optimalizace bude nadále nazývána jako „souhrnná optimalizace“.

Tabulka 16 Uplatnění souhrnné optimalizace (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	219 317	390 539	1 200 000	227 071	432 514	1 200 000
Základ daně	146 211	260 360	1 800 500	151 381	288 342	2 000 500
Nezdanitelné částky:						
- Poskytnuté dary	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
- Penzijní připojištění	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Nezdanitelné částky celkem:	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000
Základ daně (zaokrouhlený)	119 211	233 360	1 773 500	124 381	261 342	1 973 500
Vypočtená daň 15 %	17 882	35 004	266 025	18 657	39 201	296 025
Solidární zvýšení 7 % Progresivní daň 23 %	-	-	8 954	-	-	45 823
Daň celkem	17 882	35 004	274 979	18 657	39 201	341 848
Osobní slevy na dani:						
- na poplatníka	24 840	24 840	24 840	27 840	27 840	27 840
- za umístění dítěte	14 600	14 600	14 600	15 200	15 200	15 200
Osobní slevy na dani celkem:	39 440	39 440	39 440	43 040	43 040	43 040
Daň po slevách	0	0	221 139	0	0	298 808
Úhrn zaplacených záloh	-	27 280	225 000	-	27 400	286 000
Daňové zvýhodnění:						
- na první dítě	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204	15 204
- na druhé dítě	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404	19 404
Daňové zvýhodnění celkem:	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608	34 608
Zúčtování záloh:						
-Daň po slevě	-34 608	-34 608	186 531	-34 608	-34 608	264 200
-Rozdíl na dani	-34 608	-61 888	-38 469	-34 608	-62 008	-21 800
Přeplatek na dani	34 608	61 888	38 469	34 608	62 008	21 800

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá zjištění, že ve všech případech dosáhne poplatník přeplatku na dani. Největší přeplatek je v roce 2021 u průměrné mzdy ve výši 62 008 Kč. Na zálohách bylo v tomto případě uhrazeno celkem 27 400 Kč. Přeplatkem se uhrazené zálohy vrátí, a navíc bude dosaženo daňového bonusu ve výši 34 608 Kč. Při této optimalizaci tedy vzniká poplatníkovi s průměrným příjmem nulová daňová povinnost stejně jako u poplatníka s příjmem minimálním. U nadprůměrných příjmů se paušální výdaj nevyplatí ani v případě přidání dalších odpočtů na dani. Daňová povinnost v roce 2021 činí 264 200 Kč. Pokud by

bylo využito skutečně dosažených výdajů, mohl by si poplatník snížit základ daně i odpisem hmotného majetku. Ten u paušálních výdajů nelze použít. V roce 2021 by při uplatnění skutečných výdajů, které jsou vyšší o 190 500 Kč, a zrychlených odpisů ve výši 96 000 Kč přeplatek činil 64 775 Kč. Při zúčtování záloh by skutečná daňová povinnost poplatníka byla ve výši 221 255 Kč, což je o 42 945 Kč méně než v případě uplatnění paušálních výdajů.

Paušální daň

V roce 2021 byla pro OSVČ zavedena paušální daň. Tu může využít poplatník, jehož roční příjem nepřesáhne 1 mil. Kč a zároveň není plátcem daně z přidané hodnoty. Paušální daň je kromě úspory na dani zejména velkou úsporou administrativní zátěže. Poplatník přihlášený k paušální dani nemusí podávat daňové přiznání ani přehled o příjmech a výdajích pro zdravotní pojišťovnu a přehled o příjmech a výdajích pro místně příslušnou Okresní správu sociálního zabezpečení. Paušální daň je částka, která v sobě zahrnuje povinné odvody na sociální a zdravotní pojištění a daň z příjmu. Poplatník pak má možnost zaplatit všechny povinné odvody najednou. Paušální daň pro rok 2021 je stanovena ve výši 5 469 Kč. Částka se skládá ze sociálního pojištění, které je ve výši 2 976 Kč, zdravotního pojištění ve výši 2 393 Kč a daně z příjmu, ve výši 100 Kč. Paušální daň hradí OSVČ za každý měsíc během zdaňovacího období. Vzhledem k tomu, že poplatník paušální daně nepodává daňové přiznání, nemůže čerpat žádné daňové odpočty, daňové slevy ani daňové zvýhodnění. Všechny tyto odpočty jsou již v paušální dani zahrnuty. V případě zkoumaného modelového příkladu poplatníků v období 2020 a 2021 při různých úrovních příjmů by tuto variantu optimalizace mohl využít pouze poplatník v roce 2021 s minimálním a průměrným příjmem. Poplatníci by na dani z příjmu v takovém případě zaplatili celkem 1 200 Kč. Porovnání paušální daně a již analyzovaných optimalizačních řešení znázorňuje tabulka níže.

Tabulka 17 Přehled daňové povinnosti (v celých Kč)

Rok	2021	
	Minimální	Průměr
Bez optimalizace	-480	8 540
Optimalizace paušálním výdajem	0	-11 995
Optimalizace nezdanielnými částkami	0	-10
Optimalizace prostřednictvím slev na dani	-34 608	-41 268
Optimalizace formou odpisů HM	0	-2 995
Všechny varianty optimalizace při uplatnění paušálních výdajů	-34 608	-62 008
Paušální daň	1 200	1 200

Zdroj: Vlastní zpracování

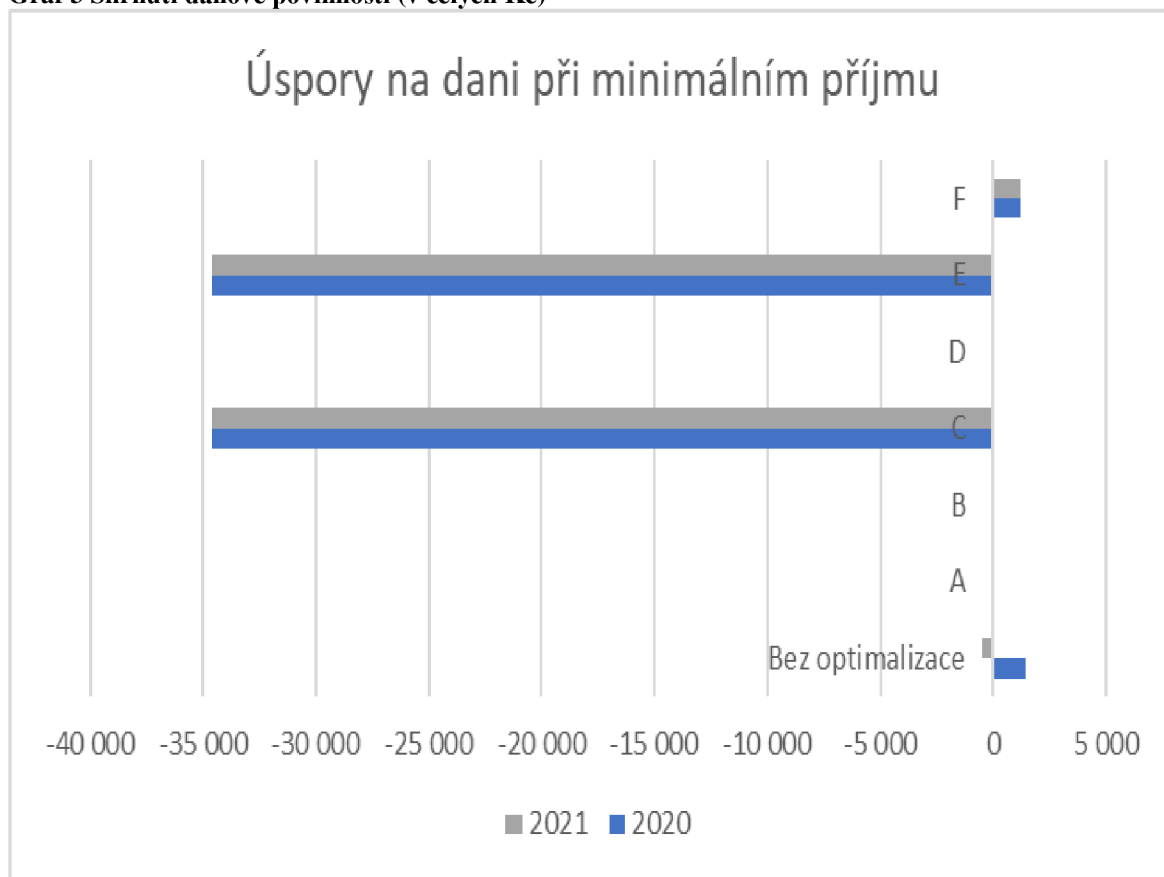
Údaje v tabulce č. 22 dokládají zjištění, že při minimálních příjmech se paušální daň poplatníkovi nevyplatí. Během roku nehradil žádné zálohy na dani a ve dvou případech optimalizace vzniká přeplatek ve výši 34 608 Kč. Při paušální dani by neměl přeplatek, ale naopak by mu vznikla daňová povinnost ve výši 1 200 Kč.

Poplatník s průměrným příjmem uhradil na zálohách během zdaňovacího období částku 27 400 Kč. Z tabulky vyplývá, že při optimalizaci paušálním výdajem a odpisy nedosáhne OSVČ přeplatku v takové výši, která by mu vrátila zpět již uhrazené zálohy. V případě optimalizace prostřednictvím slev na dani a souhrnné optimalizace mu přeplatkem budou vráceny i zaplacené zálohy. To znamená, že ani při průměrném příjmu se paušální daň nevyplatí. Pokud by však poplatník neměl možnost uplatnit slevy na dani a daňové zvýhodnění byla by pro něj paušální daň výhodnější.

Porovnání variant optimalizace daňové povinnosti u OSVČ

Úspory OSVČ, kterých bylo dosaženo v předchozích optimalizačních řešeních, jsou znázorněny grafy č. 3 a 4.

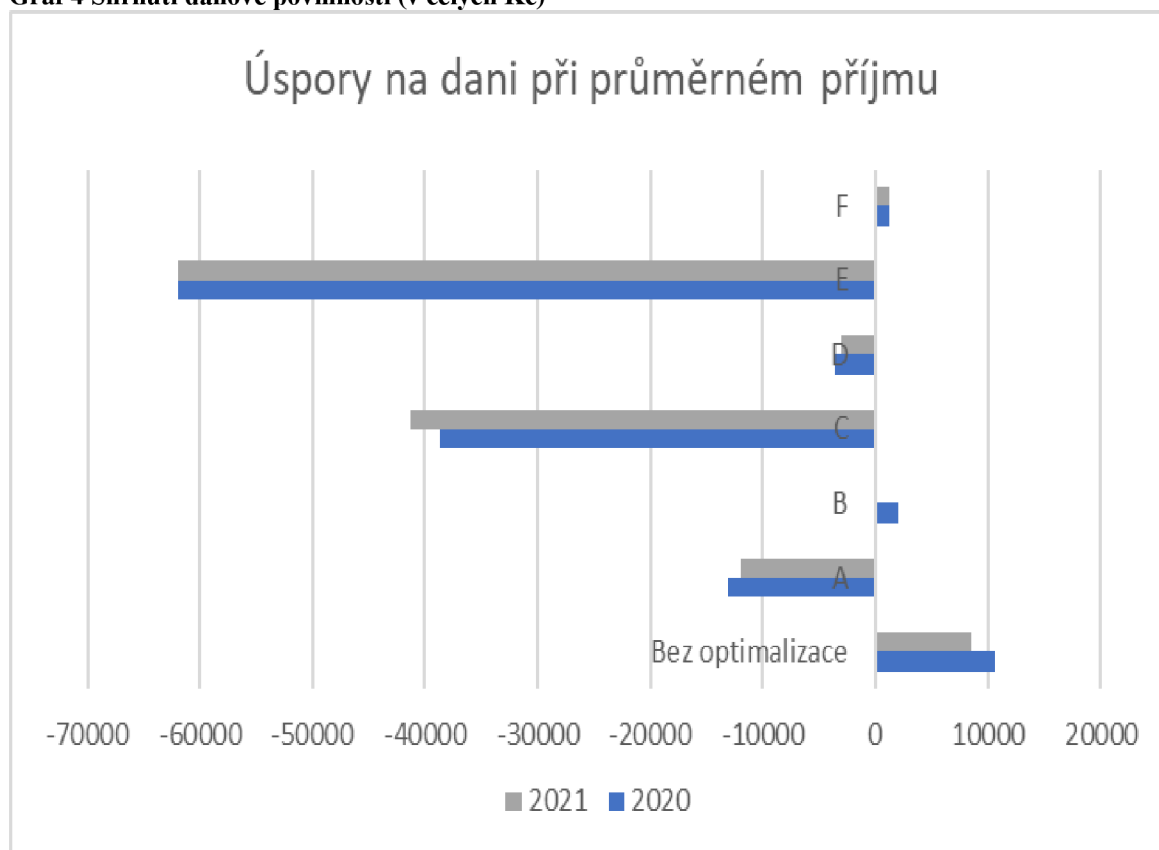
Graf 3 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

OSVČ dosahující minimálních příjmů vzniká ve většině případů nulová daňová povinnost. V případě využití slev na dani a souhrnné optimalizace má poplatník nárok na daňový bonus. Lze také pozorovat, že kromě výpočtu daně bez využití optimalizace je výsledná daň u optimalizačních variant mezi lety 2020 a 2021 stejná.

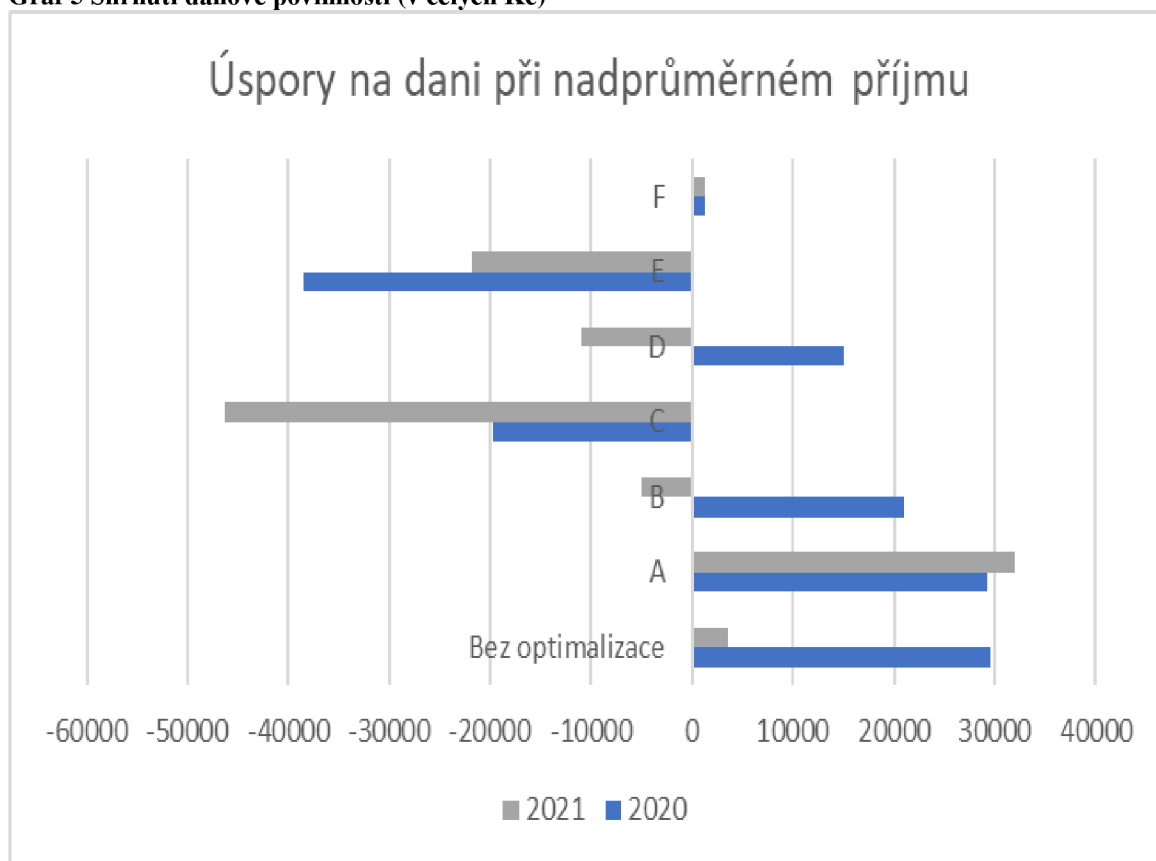
Graf 4 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Poplatník s průměrným příjmem má největší přeplatek v případě souhrnné optimalizace. Zde je také oproti předchozímu shrnutí zřejmé, že s rostoucím příjmem je patrný velký rozdíl mezi optimalizací formou slev na dani a optimalizací souhrnnou. Rozdíl na dani je také patrný mezi lety. Optimalizační řešení již není tak výrazné jako u minimálních příjmů.

Graf 5 Shrnutí daňové povinnosti (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Na rozdíl od minimálních a průměrných příjmů poplatník s nadprůměrným příjmem dosahuje přeplatku v obou letech pouze v případě uplatnění slev na dani a souhrnné optimalizace. V roce 2021 vzniká poplatníkovi menší přeplatek i v případě optimalizace odpisy a nezdanitelnými částkami. Při porovnání daňové povinnosti mezi lety 2020 a 2021 je možné pozorovat větší rozdíly. Nejvýraznější rozdíl je ve výši 26 591 Kč, který je viditelný u optimalizace prostřednictvím slev na dani. Příčinou rozdílu je zrušení superhrubé mzdy a zavedení progresivní sazby daně ve výši 23 %.

4.2.3 Efektivní sazba daně OSVČ

Daňové zatížení poplatníků je měřeno za pomoci efektivní sazby daně. Efektivní sazba vypovídá o skutečně odvedené dani z celkového příjmu poplatníka, neboť je počítána z výsledné daně a úhrnu příjmů za zdaňovací období. V následující tabulce č. 23 je vyčíslena efektivní sazba daně odvodové povinnosti bez použití optimalizace.

Tabulka 18 Efektivní sazba bez uplatnění optimalizace

Rok	Minimální	Průměr	Nadprůměr
2020	0,82 %	9,06 %	14,12 %
2021	-0,26 %	8,45 %	15,99 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako zaměstnanec tak i OSVČ má v případě minimálního příjmu téměř nulovou daňovou povinnost i bez využití optimalizačních řešení. Zákonem povinnou sazbu 15 % uhradí pouze poplatník s nadprůměrným příjmem.

Tabulka 19 Efektivní sazba daně při optimalizaci

Minimální příjem					
Rok	A	B	C	D	E
2020	0 %	0 %	-19,75 %	0 %	-23,67 %
2021	0 %	0 %	-18,97 %	0 %	-22,86 %
Průměrný příjem					
Rok	A	B	C	D	E
2020	5,46 %	7,01 %	-2,71 %	5,61 %	-13,29 %
2021	5,34 %	6,44 %	-3,26 %	5,06 %	-12,00 %
Nadprůměrný příjem					
Rok	A	B	C	D	E
2020	14,12 %	13,64 %	11,38 %	13,31 %	10,36 %
2021	15,90 %	15,52 %	13,24 %	15,19 %	13,21 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak uvádí tabulka č. 24 při minimálním příjmu je skutečně odvedená daň nulová a ve dvou případech dostane poplatník vratitelný přeplatek, který je nejvyšší při souhrnné optimalizaci v roce 2020. Poplatník s průměrným příjmem dosáhne stejně jako při minimálních příjmech ve dvou variantách optimalizace vratitelného přeplatku na dani. V ostatních případech se jeho sazba daně pohybuje okolo 5 %. Ani OSVČ, který dosahuje nadprůměrných příjmů v roce 2020, nemusí odvést povinnou sazbu daně. Sazba daně je však ve srovnání s průměrným příjmem vyšší o cca 12 %. V roce 2021 poplatník v některých případech odvede na dani více jak 15 %. Nejnižší sazbu hradí v případě souhrnné optimalizace. Výpočty efektivní sazby jsou dále vyobrazeny v grafech č. 6 a 7.

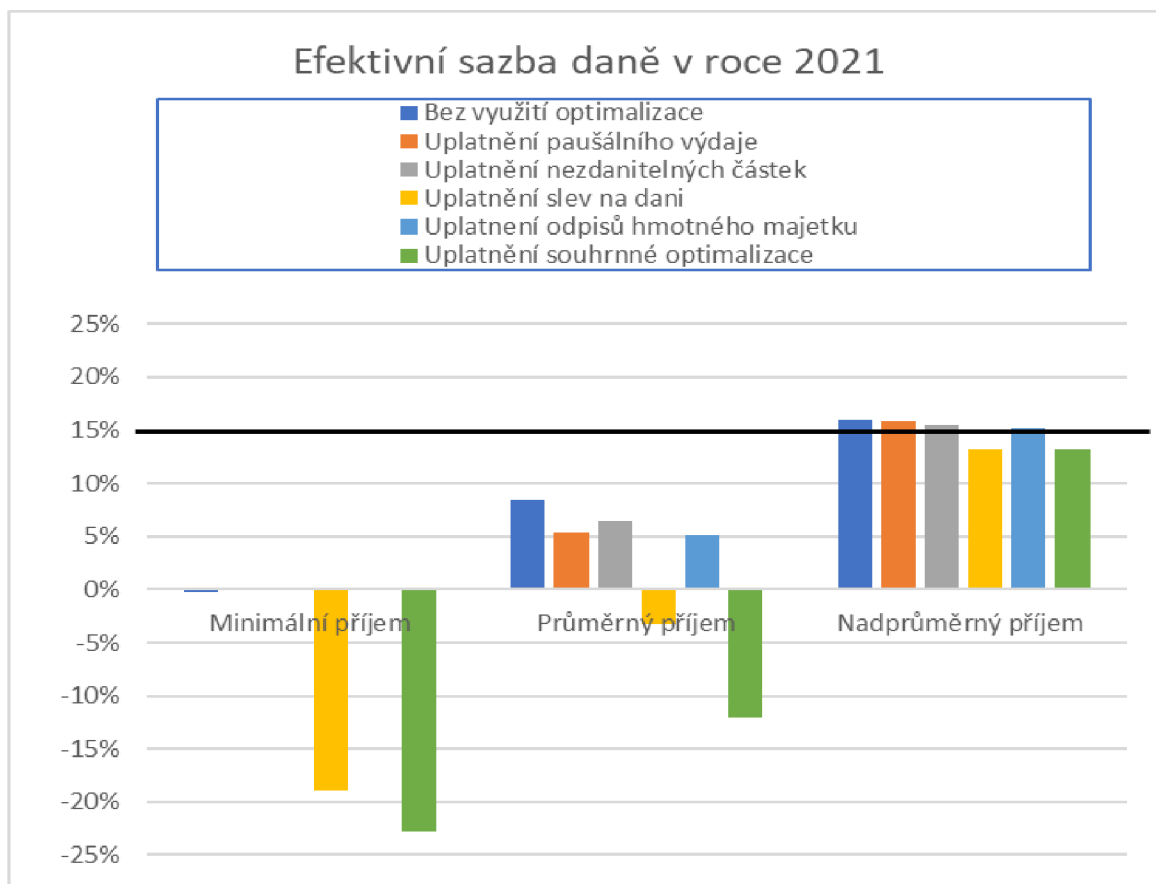
Graf 6 Efektivní sazba daně v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozdíl mezi přeplatkem u uplatnění slev na dani mezi minimálním a průměrným příjmem dokládá, že s růstem mzdy optimalizační řešení efektivní sazbu již tolik neovlivňují. Zatímco u průměrného příjmu efektivní sazba daně nedosahuje v žádné variantě ani 10 %, tak u nadprůměrného příjmu se efektivní sazba i přes navržená optimalizační řešení téměř rovná povinné sazbě 15 %.

Graf 7 Efektivní sazba daně v roce 2021

Zdroj: Vlastní zpracování

Zatímco v roce 2020 nebyla zákonem stanovená sazba 15 % překročena ani v případě nadprůměrného příjmu, tak v roce 2021 již lze pozorovat její překročení. Při nadprůměrném příjmu OSVČ svou daňovou povinností převyšuje povinnou sazbu v průměru o 0,65 %. Největší rozdíl efektivní sazby mezi lety 2020 a 2021 nastává v případě souhrnné optimalizace u nadprůměrného příjmu, kdy OSVČ v roce 2021 uhradí na dani o 2,85 % více než v roce 2020.

4.2.4 Celkové odvody OSVČ, efektivní sazba a čistý příjem

Rozhodným obdobím u povinného pojistného je stejně jako u zaměstnance kalendářní rok, ale z důvodu nepřetížení jednorázovým odvodem, hradí každý kalendářní měsíc zálohy. Po uplynutí zdaňovacího období je OSVČ povinen podat přehled o příjmech a výdajích a úhrnu již zaplacených záloh. Případný nedoplatek je OSVČ povinen uhradit nejpozději do 8 dnů po posledním dni lhůty pro podání přehledu.

Vyměřovacím základem není jako u zaměstnance celý příjem, ale 50 % základu daně ze samostatné činnosti. Výše ZP se zjistí vynásobením vyměřovacího základu s procentní

sazbou 13,5 %. Výše záloh odpovídá dosaženému zisku v minulém období, ale nesmí být nižší, než minimální vyměřovací základ. V roce 2020 činila měsíční minimální záloha 2 352 Kč a v roce 2021 byla zvýšena na 2 393 Kč. Vyměřovací základ pro SP je stejný jako u ZP a násobí se procentní sazbou ve výši 29,2 % nebo 31,5 %. Sazba rozdílu 2,3 % představuje nemocenské pojištění, jehož úhrada je dobrovolná.

Tabulka č. 25 znázorňuje celkové odvody OSVČ a čistý příjem za rok 2020 a 2021 při minimálním, průměrném a nadprůměrném příjmu. Daň po slevách je převzata z již vypočteného optimalizačního řešení varianty C – slevy na dani. V modelovém příkladu se předpokládá, že OSVČ hradí SP ve výši 29,2 %.

Tabulka 20 Celkové odvody a čistý příjem (v celých Kč)

Rok	2020			2021		
	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Mzda						
Příjmy	365 528	650 899	3 000 500	378 452	720 856	3 200 500
Výdaje	190 328	232 879	1 198 100	196 052	295 564	1 390 500
Základ daně	175 200	418 020	1 802 400	182 400	425 292	1 810 000
Daň po slevách	-34 608	-11 348	205 266	-34 608	-13 868	239 675
ZP OSVČ	11 826	28 217	121 662	12 312	28 708	122 175
SP OSVČ	25 580	61 031	244 124	26 631	62 093	248 371
Pojistné celkem	37 406	89 248	365 786	38 943	90 801	370 546
Efektivní sazba pojistného	21,35 %	21,35 %	20,29 %	21,35 %	21,35 %	20,47 %
Efektivní sazba daně a pojistného	1,60 %	18,63 %	31,68 %	2,38 %	18,09 %	33,71 %
Odvody celkem	2 798	77 900	571 052	4 335	76 933	610 221
Čistý příjem	172 402	340 120	1 231 348	178 065	348 359	1 199 779

Zdroj: Vlastní zpracování

Efektivní sazba pojistného je až na OSVČ s nadprůměrným příjmem ve výši 21,35 % což není celých 13,5 % na ZP a 29,2 % na SP. Důvodem je, že OSVČ hradí pojistné jen z poloviny svých příjmů. Při nadprůměrné mzdě je sazba ještě nižší, protože z částky nad MVZ se nehradí SP. Je zřejmé, že díky využití optimalizace daně z příjmu prostřednictvím slev na dani OSVČ výrazně snižuje své celkové odvody. Rozdíl mezi efektivní sazbou pojistného a efektivní sazbou celkových odvodů je nejvíce zřetelný u poplatníka s minimální mzdou v roce 2020 kdy odvod pojistného stojí poplatníka 21,35 % ze svých příjmů a celkové odvody pouze 1,60 %.

5 Výsledky a diskuse

Daňovou optimalizací je možné snižovat své daňové zatížení. Optimalizovat svou výslednou daň mohou jak zaměstnanci, tak i OSVČ, kteří mají oproti zaměstnancům více možností. V analytické části byla řešena problematika odvodové zátěže během let 2020 a 2021. V roce 2020 byl schválen daňový balíček, který přinesl významné změny, které u některých poplatníků ovlivňují výši daňových odvodů v roce 2021. K jedné z největších změn patří zrušení superhrubé mzdy, která měla v daňovém systému své místo již od roku 2007. U poplatníků tím došlo ke změně výpočtu samotné daně, kdy základem již není hrubý příjem navýšený o povinné pojistné ale pouze hrubý příjem zaměstnance. Tato změna má za následek menší odvodovou povinnost a vyšší příjem pro poplatníky. Toto zjištění je prokázáno v kapitole 4.1.2, která byla zaměřena na optimalizaci daňové povinnosti u zaměstnance.

Do roku 2020 měli poplatníci s nadprůměrnou mzdou povinnost hradit solidární daň ve výši 7 %. Této dani podléhal rozdíl mezi úhrnem příjmů a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení. Do příjmů pro solidární daň byl zahrnován pouze příjem ze závislé a samostatné činnosti. V roce 2021 byla solidární daň zrušena a nahrazena progresivní sazbou daně ve výši 23 %. Princip zdanění je stejný, avšak s rozdílem zahrnovaných příjmů. Progresivní sazbě podléhají i ostatní dílčí základy daně. Tato změna se projevila v případě poplatníka s příjmem v roce 2021. Poplatník s příjmem ze závislé činnosti zde musí uhradit progresivní sazbu daně z důvodu dalšího příjmu dosaženého z pronájmu, protože v součtu příjmů překračuje hranici progresivního zdanění.

Každý, jehož příjmy podléhají zdanění, má nárok na slevu na poplatníka. Tato sleva byla od roku 2008 v částce 24 840 Kč. V roce 2021 došlo k jejímu navýšení a to na 27 840 Kč. Díky této změně dosahuje například poplatník s minimální mzdou i bez využití optimalizace nulové daňové povinnosti. Pro OSVČ je výraznou změnou zavedení paušální daně. Tu může využít poplatník, jehož roční příjem nepřesáhne 1 mil. Kč a zároveň není plátcem daně z přidané hodnoty. Paušální daň je kromě úspory na dani zejména velkou úsporou administrativní zátěže. Využití této varianty znázorňuje tabulka č. 22, dle které je zřejmé, že není pro poplatníka výhodná.

5.1 Návrh optimalizace základu daně

Tabulka č. 26 dokládá výslednou daňovou povinnost zaměstnance, jehož odvodová zátěž byla zkoumána při dosažení minimální, průměrné a nadprůměrné mzdy v letech 2020-2021.

Tabulka 21 Výsledná daňová povinnost zaměstnance (v celých Kč)

Rok	2020			2021			
	Popis	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Varianta A		-44 940	-47 961	-49 217	-34 608	-49 808	29 134
Varianta B		-5 784	-8 553	-8 559	0	-8 550	70 391
Varianta C		-43 167	-43 161	-42 417	-34 608	-43 158	34 284

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvýhodnější variantou je pro zaměstnance varianta A – uplatnění slev a daňového zvýhodnění. V případě, kdy poplatník nemůže využít daňové zvýhodnění, nabízí se využití nezdanitelných částek, kterými lze snížit základ daně. V případě varianty, kdy byla využita kombinace nezdanitelných částek a daňového zvýhodnění, bez uplatnění slev na dani dosáhl přeplatku, kterým jsou vráceny i uhrazené zálohy pouze poplatník s minimální mzdou. Varianta A oproti tomu přinesla přeplatek převyšující zaplacené zálohy i poplatníkovi s průměrnou mzdou. Přeplatek ve výši 49 808 Kč převyšuje již uhrazené zálohy o 13 748 Kč a tím se tato částka stává daňovým bonusem. Tato situace je pro poplatníka optimální.

Tabulka 22 Výsledná daňová povinnost OSVČ (v celých Kč)

Rok	2020			2021			
	Popis	Minimální	Průměr	Nadprůměr	Minimální	Průměr	Nadprůměr
Varianta A		0	-13 075	29 189	0	-11 995	32 058
Varianta B		0	2 030	20 924	0	-10	-5 067
Varianta C		-34 608	-38 628	-19 734	-34 608	-41 268	-46 325
Varianta D		0	-3 520	15 074	0	-2 995	-10 917
Varianta E		-34 608	-61 888	-38 469	-34 608	-62 008	-21 800

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 27 dokládá přehled optimalizačních variant vedoucích ke snížení odvodové zátěže u OSVČ v případě minimálních, průměrných a nadprůměrných příjmů v roce 2020 a 2021. Poplatník s minimálním příjmem má při uplatnění paušálních výdajů nulovou daňovou povinnost. Z celkového pohledu vyplývá, že tento poplatník z obmyšlených variant nehradí daň z příjmů a ve dvou případech obdrží daňový bonus. Paušální výdaje

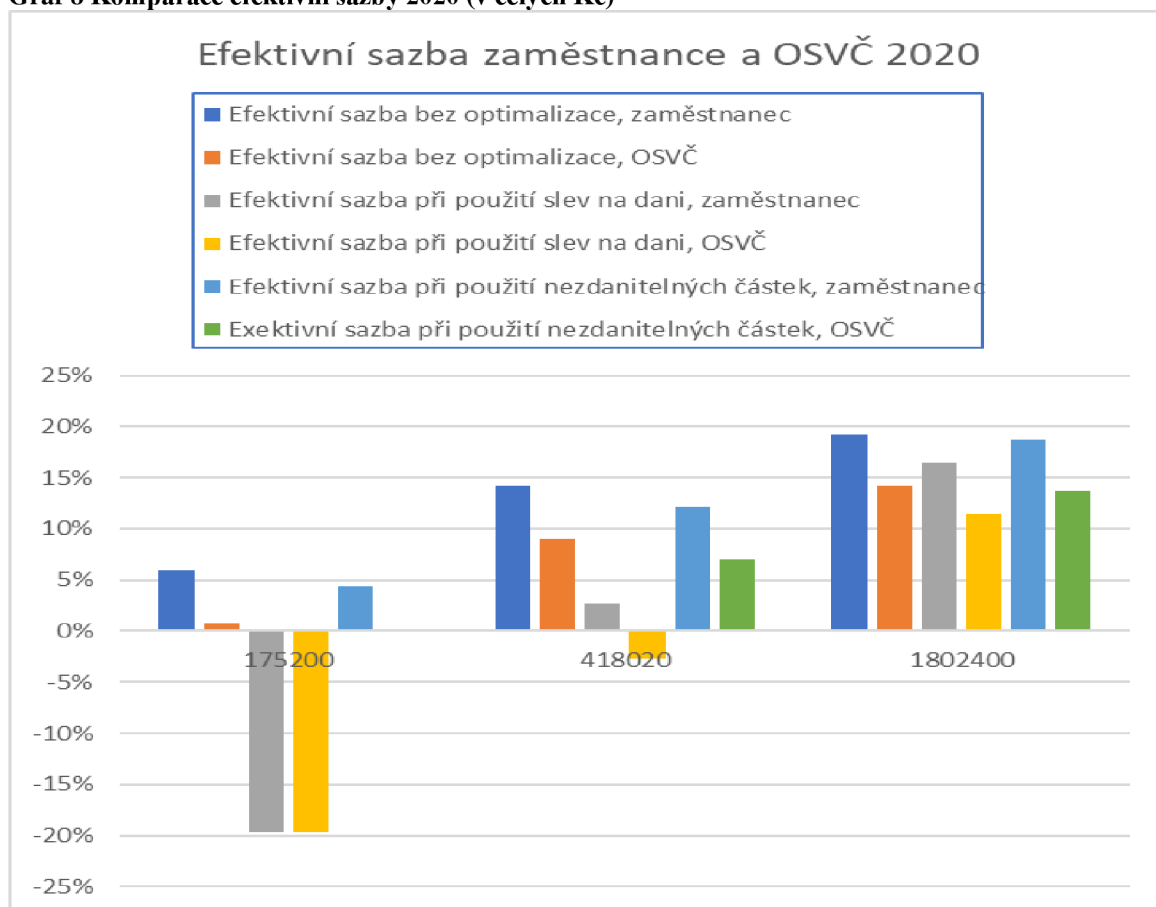
nejsou výhodné pro poplatníka s nadprůměrným příjmem, kdy v případě této varianty je v roce 2021 zatížen nedoplatkem ve výši 32 058 Kč. Tento poplatník dosáhne přeplatku při využití nezdanitelných částek. Stejně jako u zaměstnance i u OSVČ platí, že mezi významné prostředky optimalizace odvodové povinnosti patří slevy na dani a daňové zvýhodnění. Při této variantě je dosaženo přeplatku na dani u všech modelových příkladů. Pokud vlastní OSVČ dlouhodobý majetek může si svůj základ daně snížit o jeho odpisy. Dle tabulek č. 18 a 19 bylo zjištěno, že výhodnější pro poplatníka je využít odpisy zrychlené. Jediným poplatníkem, který touto optimalizací nedosahuje nulové daňové povinnosti nebo přeplatku je OSVČ s nadprůměrným příjmem v roce 2020. Vzhledem k tomu, že paušální výdaje jsou v praxi velmi často využívány i z důvodu snížení administrativní zátěže byly dále využity variantou E, kdy jsou navíc uplatněny nezdanitelné částky, slevy na dani a daňové zvýhodnění. V případě této varianty má nejvyšší přeplatek poplatník s průměrným příjmem v roce 2021 ve výši 62 008 Kč.

Zaměstnanec má oproti OSVČ méně možností optimalizace, přičemž pro každou skupinu poplatníků platí při daňovém odvodu odlišná pravidla. V další části této kapitoly je provedena komparace již vypočtené efektivní sazby daně mezi zaměstnancem a OSVČ. Pro vypovídací schopnost o odlišnostech odvodové zátěže za stejných podmínek jsou pro komparaci vybrány varianty, které byly uplatněny u obou subjektů, přičemž efektivní sazba daně je porovnána za předpokladu stejné mzdy (příjmu).

5.2 Komparace efektivní sazby daně zaměstnance a OSVČ

Na základě analyzované daňové povinnosti a její optimalizace u zaměstnance a OSVČ je provedena komparace efektivní sazby daně, tedy skutečné daňové povinnosti v porovnání s příjmy poplatníka. Pro porovnání byla vybrána daňová povinnost bez použití optimalizace, v případě uplatnění slev na dani a využití nezdanitelných částek.

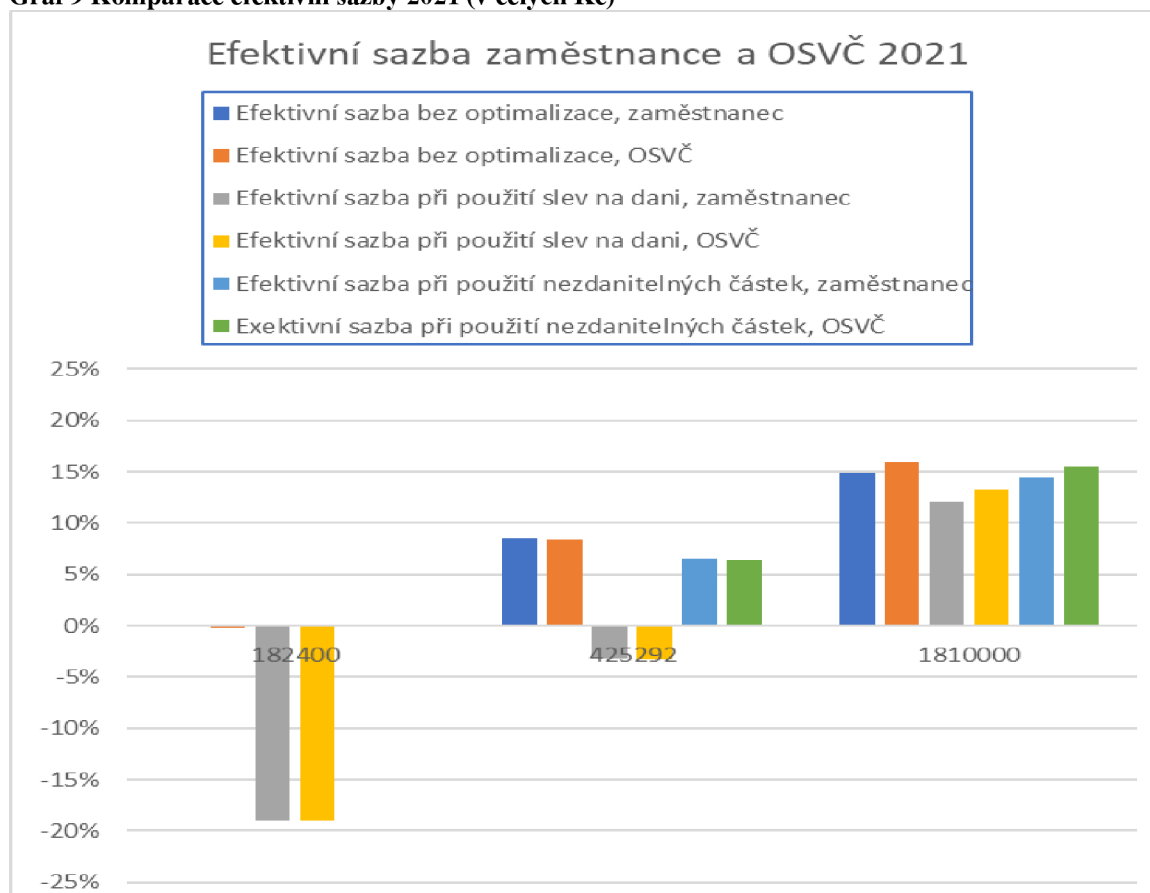
Graf 8 Komparace efektivní sazby 2020 (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě minimálního příjmu je z grafu č. 8 patrné, že v případě uplatnění slev na dani dochází u zaměstnance i OSVČ k téměř shodnému daňovému bonusu. Oproti tomu, pokud by poplatník nevyužil žádnou optimalizaci, vzniká při stejném příjmu zaměstnanci vyšší daňová povinnost než u OSVČ. Stejně je tomu i v případě optimalizace formou nezdanitelných částek. U průměrného příjmu je zřejmé, že přeplatku na dani dosahuje pouze OSVČ při využití slev na dani. Nejvyšší daňovou povinnost má zaměstnanec bez využití optimalizace. U nadprůměrných příjmů lze sledovat, že daňová povinnost zaměstnance přesahuje zákonem stanovenou sazbu 15 % zatímco daňová povinnost OSVČ se pohybuje pod stanovenou sazbou.

Graf 9 Komparace efektivní sazby 2021 (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafického zobrazení v roce 2021 lze odvodit zjištění, že mezi zaměstnancem a OSVČ již nejsou zřejmé takové rozdíly jako v roce 2020. Tato změna nastala v důsledku zrušení superhrubé mzdy u zaměstnance. V případě průměrného příjmu dosahuje přeplatku v roce 2021 při využití slev na dani nejen OSVČ, ale také i zaměstnanec. U nadprůměrného příjmu má zaměstnanec na rozdíl od roku 2020 nižší daňovou povinnost než OSVČ. V ostatních variantách optimalizace jsou si při stejném příjmu zaměstnanec s OSVČ téměř rovni.

5.3 Komparace celkových odvodů zaměstnance a OSVČ

Na základě šetřené komparace efektivní sazby daně mezi zaměstnancem a OSVČ je výsledné zjištění, že ve většině případů skutečná daňová povinnost poplatníka nedosahuje povinné sazby 15 %. Samotnou výši příjmu pak u obou subjektů výrazně ovlivňuje povinné pojistné, jehož výši nelze nijak optimalizovat. Stejně jako u výpočtu daně, která se zjišťuje z rozdílného základu, i u pojistného jsou vyměřovací základy mezi subjekty různé. U zaměstnance odvádí pojistné zaměstnavatel z hrubé mzdy zaměstnance, přičemž část

hradí z vlastních prostředků. OSVČ si pojistné odvádí sám, kde vyměřovacím základem je minimálně 50 % základu daně ze samostatné činnosti.

Tabulka č. 28 níže dokumentuje odvedenou daň a pojistné na sociální a zdravotní pojištění z průměrných hrubých příjmů u zaměstnance a OSVČ v letech 2020 a 2021. Výše daně je převzata z optimalizačního řešení prostřednictvím slev na dani.

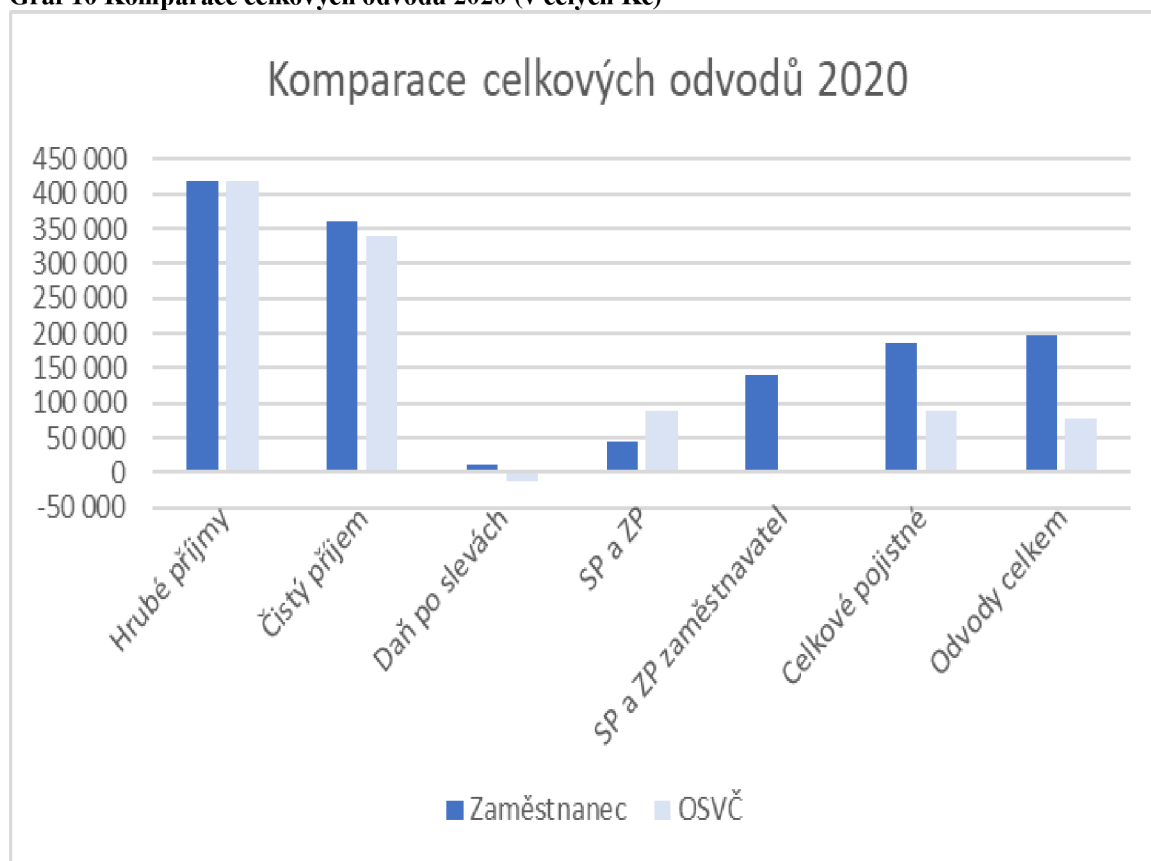
Tabulka 23 Komparace celkových odvodů a čistého příjmu (v celých Kč)

Rok	2020		2021	
	Zaměstnanec	OSVČ	Zaměstnanec	OSVČ
Hrubé příjmy	418 020	418 020	425 292	425 292
Čistý příjem	360 790	340 120	392 257	348 359
Daň po slevách	11 247	-11 348	-13 748	-13 868
SP a ZP	45 983	89 248	46 783	90 801
Efektivní sazba pojistného	11 %	21,35 %	11 %	21,35 %
Efektivní sazba daně a pojistného	13,69 %	18,64 %	7,77 %	18,09 %
SP a ZP zaměstnavatel	141 291	-	143 749	-
Celkové pojistné	187 274	89 248	190 532	90 801
Odvody celkem	198 521	77 900	176 784	76 933
Efektivní sazba celkových odvodů	47,49 %	18,64 %	41,57 %	18,09 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky číslo 28 je zřejmé, že čistý příjem zaměstnance je o 20 670 Kč vyšší než u OSVČ i přesto, že je zaměstnanec zatížen vyšší daňovou povinností. Zaměstnanec na rozdíl od OSVČ odvede na pojistném jen 11 % což je skutečně stanovená výše (4,5 % ZP a 6,5 % SP). Celkově ze svých prostředků zaměstnanec odvede 13,69 % tzn. 57 230 Kč. OSVČ při stejných hrubých příjmech celkem odvede 18,64 % tzn. 77 900 Kč. I když má přeplatek na dani, je zatížen vyššími odvody na pojistném, celkově ve výši 21,35 %. Komparace celkových odvodů je dále znázorněna prostřednictvím grafů č. 10 a 11.

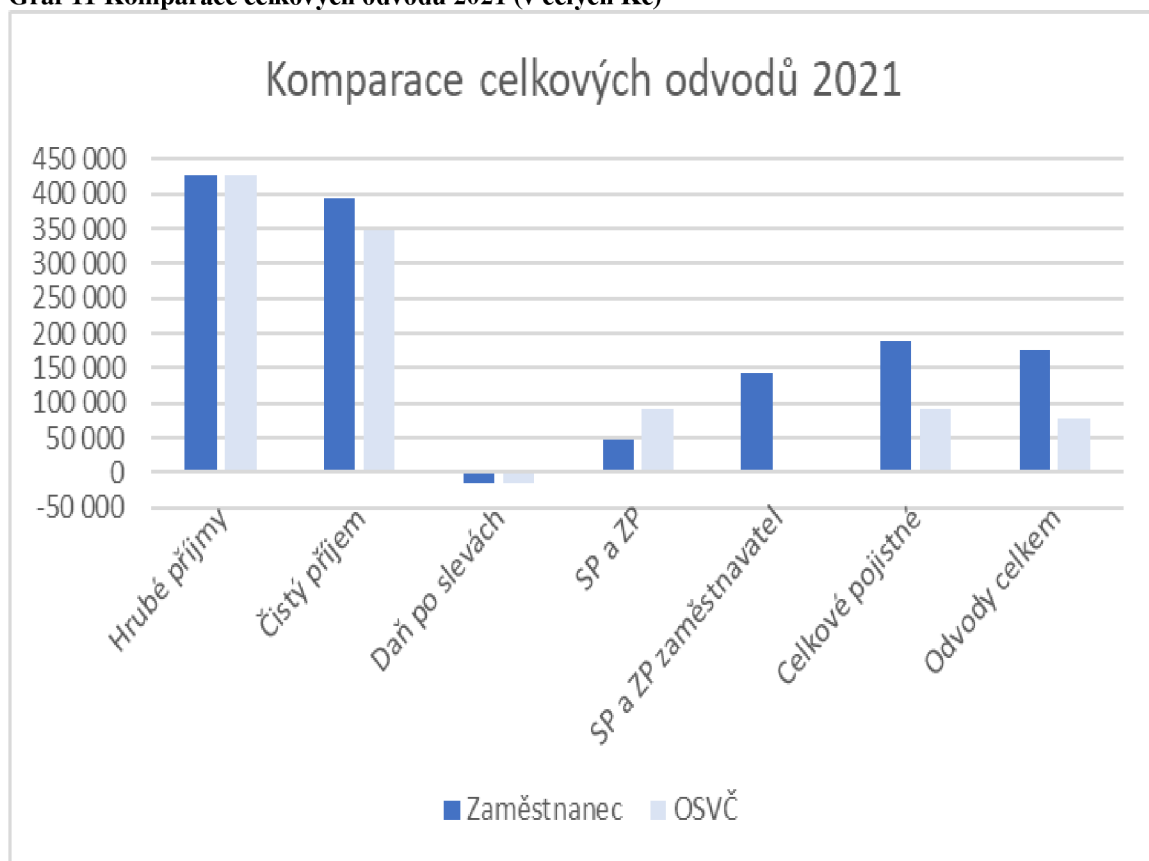
Graf 10 Komparace celkových odvodů 2020 (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Při stejně vysokém hrubém výdělku 418 020 Kč má zaměstnanec vyšší čistý příjem. Zaměstnanci vzniká při stejném optimalizačním řešení povinnost uhradit daň ve výši 11 247 Kč, zatímco OSVČ má přeplatek na dani. Odvody na pojistném má však výrazně nižší zaměstnanec, i když OSVČ hradí pojistné z 50 % svého výdělku, za zaměstnance větší část hradí zaměstnavatel.

Graf 11 Komparace celkových odvodů 2021 (v celých Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako v roce 2020 má zaměstnanec vyšší čistý příjem. Mezi čistým příjmem je oproti roku 2020 zřetelný větší rozdíl ve výši 43 898 Kč tedy o více než polovinu, než byl možný sledovat v roce 2020. Rozdíl je dán zrušením superhrubé mzdy a tím změny výpočtu čisté mzdy u zaměstnance. To odráží i výše slev, kdy na rozdíl od roku 2020 i zaměstnanec získává přeplatek na dani.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo na základě analýzy daně z příjmů fyzických osob zhodnotit míru daňové zátěže u vybraných subjektů a poté navrhnout možná řešení pro legální optimalizaci jejich daňové povinnosti. Za tímto účelem byla analytická část práce rozdělena na dvě části, kdy byla nejprve řešena odvodová zátěž modelového příkladu zaměstnance a následně byla analyzována daňová povinnost u OSVČ. Modelové studie výpočtů daňových povinností a míry daňové zátěže vybraných poplatníků byly zkoumány při dosažení minimální, průměrné a nadprůměrné mzdy (příjmu) v letech 2020 a 2021 s ohledem na českou daňovou legislativu platnou v daných letech. Provedenými výpočty a následným porovnáním jednotlivých modelových možností bylo zjištěno, že každá z nabízených variant přinese poplatníkovi úsporu na povinných odvodech z jeho příjmu.

U zaměstnance byla nejprve vypočtena daňová povinnost bez využití optimalizace a následně byly navrženy možnosti optimalizačních řešení pro snížení odvodové zátěže. Nejvýhodnější variantou pro modelové poplatníky bylo uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění (sleva za vyživované dítě). Při využití daňového zvýhodnění dosahuje poplatník relativně vysokých přeplatků na dani. Mnohdy se v takovém případě poplatníkovi přeplatkem na konci zdaňovacího období vrátí již uhrazené zálohy na dani. Daňová povinnost poplatníka s minimálním příjmem je nulová, a i přesto má nárok na daňový bonus. Nejdůležitější slevou je sleva na poplatníka, na kterou má nárok každý, jehož příjmy podléhají zdanění. Tato sleva byla 12 let nezměněna. K navýšení této slevy došlo až v roce 2021. Oproti tomu slevy na děti jsou zvyšovány téměř pravidelně. Možnosti snižování daňové povinnosti jsou tak nakloněny zejména rodinám s dětmi. Pro zjištění skutečné daňové povinnosti odvedené z hrubého příjmu poplatníka byla vypočtena efektivní sazba daně viz tabulka č. 10. Tabulka dokládá skutečnost, že jediným poplatníkem, který se svým skutečným zatížením přibližuje legislativou uložené lineární sazbě 15 %, je poplatník s nadprůměrnou mzdou v roce 2021 a to při modelu optimalizace B (uplatnění nezdanitelných částek).

Za stejných podmínek byla dále analyzována daňová povinnost u OSVČ. Pro poplatníka, který využíval skutečně dosažené výdaje, se pro optimalizaci nabízelo mnoho způsobů. Téma daňové optimalizace je velice rozsáhlé a nebylo možné vyhodnotit všechny možnosti optimalizace. V práci bylo poukázáno na ty nejvyužívanější a zároveň nejefektivnější

možnosti nabízené současnou legislativou. Paušální výdaje jsou výhodné pro poplatníky, jejichž skutečné výdaje jsou nižší. Tato optimalizace není vhodná pro poplatníky s nadprůměrným příjmem, protože uplatnění výdajů je omezeno hranicí příjmů do 2 mil. Kč. Pro poplatníky s nadprůměrným příjmem je efektivnější využití nezdaniitelných částek kdy v roce 2021 bylo touto optimalizací z nedoplatku ve výši 32 058 Kč dosaženo přeplatku ve výši 5 067 Kč. Stejně jako u zaměstnance je i pro OSVČ jednou z nejvýznamnějších úspor na dani využití slev a daňového zvýhodnění. Oproti předchozím variantám je tato optimalizace výhodná pro všechny modelové poplatníky. Za předpokladu, že se poplatníkovi nevyplatí využít paušální výdaje a nemá nárok na slevy či daňové zvýhodnění přichází v úvahu využití odpisů dlouhodobého majetku, kterými si lze snížit základ daně a tím i daňovou povinnost. Jak dokládají tabulky č. 18 a 19, pro výraznější snížení základu daně je vhodnější využít zrychlených odpisů.

Pro drobné podnikatele byla v roce 2021 zavedena paušální daň. Dopad při zvolení optimalizace paušální daní dokládá tabulka č. 22. Výsledné zjištění dokazuje, že u předmětných poplatníků není využití této varianty efektivní. Pokud by však OSVČ neměl nárok na slevy na dani a daňové zvýhodnění jeví se paušální daň jako vhodné řešení. Varianta E (souhrnná optimalizace), při které bylo uplatněno nezdaniitelných částek, slev na dani a daňového zvýhodnění za předpokladu využití paušálních výdajů je vhodnou optimalizací pro poplatníky s minimálním a průměrným příjmem. OSVČ s průměrným příjmem touto variantou dosáhl v roce 2020 přeplatku 61 888 Kč a v roce 2021 přeplatku 62 008 Kč. Tabulka č. 24, ve které je spočtena efektivní sazba daně dokládá přehled o veškerých variantách optimalizace. Kromě nejvýhodnější varianty výpočet efektivní sazby vypovídá o progresivitě daně z příjmů. S rostoucím příjmem roste i daňová povinnost. Při vyšším příjmu již optimalizace daně nemá na odvodovou povinnost takový dopad jako při příjmu nižším. Lze tedy konstatovat, že zatížení poplatníků daní z příjmů fyzických osob je ovlivňováno sociální situací poplatníka a velikostí jeho příjmu.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literární zdroje

BĚHOUNEK, Pavel. *Daňové zákony: V úplném znění k 1.1.2021*. Olomouc: ANAG, 2021. ISBN 978-80-7554-302-8.

CALHOUN, Allen. *Tax Law, Religion, and Justice*. Londýn: Routledge, 2021. ISBN 9781003039556.

DĚRGEL, Martin a Kateřina ILLETŠKO. *Daňová přiznání: Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění bez chyb, pokut a penále*. Český Těšín: Poradce, 2020. ISBN 978-80-7365-434-4.

DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů: přehledy, daňové a účetní tabulky*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1048-3.

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1035-3.

JAROŠ, Tomáš. *Zdanění příjmů: komplexní průvodce*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3822-2.

KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-247-3075-2.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-166-0.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: Úvod do problematiky*. Praha: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-423-9.

LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0120-7.

MACHÁČEK, Ivan. *Daň z příjmů fyzických osob*. Praha: C.H.Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-188-8.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2020: Úplná znění k 1.1.2020*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1333-0.

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.

PECHMAN, Joseph. *The Rich, the Poor, and the Taxes they Pay*. New York: Routledge, 2019. ISBN 9780429314278.

SEDLÁKOVÁ, Eva a Drahomíra MARTINCOVÁ. *Daň z příjmů: úplné znění zákona s komentářem*. Český Těšín: Poradce, 2019. ISSN 1211-2437.

SMITH, Stephen. *Taxation: A Very Short Introduction*. United Kingdom: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-968369-7.

ŠIMAN, Josef a Petr PETERA. *Financování podnikatelských subjektů: Teorie pro praxi*. Praha: C.H.Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-117-8.

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha: C.H.Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.

VALOUCH, Petr. *Daňové tipy pro fyzické osoby: jak ušetřit na dani z příjmů*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3332-6.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-887-4.

VYŠKOVSKÁ, Magdaléna, Michaela FELCMANOVÁ a Lucie WADUROVÁ. *Povinnost zaměstnavatele srážet zálohy na daň z příjmů v České republice*. Bulletin KDP ČR. 2020, 2020(3). ISSN 1211-9946.

7.2 Internetové zdroje

BĚHOUNEK, Pavel: *Paušální daň*. [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.behounek.eu/l/pausalni-dan/>

BĚHOUNEK, Pavel: *Změny v daních pro rok 2021*. [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.behounek.eu/l/zmeny-v-danich/>

Finanční správa: *Daň z nabytí nemovitých věcí*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nabyti-nemovitych-veci>

Finanční správa: *Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za zdaňovací období 2020*. [online]. 2020 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>

Finanční správa: *Zálohy na daň z příjmů fyzických osob* [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/podnikatel-osvc#vydaje>

VESELÝ, Martin: *Soukromé životní pojištění*. [online]. 2020 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: https://www.du.cz/33/soukrome-zivotni-pojisteni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4ErOHXqjyP4IQLe-IFXsami_VRYFLS2WAvA/

Všeobecná zdravotní pojišťovna: *Odvod pojistného za zaměstnance*. [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/zamestnavatel/povinnosti-zamestnavatele/odvod-pojistneho-za-zamestnance>

Všeobecná zdravotní pojišťovna: *Vyměřovací základ a výpočet pojistného*. [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho/vymerovaci-zaklad>

7.3 Právní předpisy

ČESKO. Zákon č.48 ze dne 7. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Zákon č. 280 ze dne 22. července 2009 daňový řád, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Zákon č. 338 ze dne 4. května 1992 o dani z nemovitostí, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Zákon č. 540 ze dne 1. prosince 2020, kterým se mění zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony v souvislosti s paušální daní, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví, In: *Sbírka zákonů České republiky*

ČESKO. Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Zákon č. 589 ze dne 20. listopadu 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, In: *Sbírka zákonů České republiky*

ČESKO. Zákon č. 592 ze dne 20. listopadu 1992 o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, In: *Sbírka zákonů České republiky*.

8 Přílohy

Příloha 1 Výpočet měsíčních záloh u minimální mzdy zaměstnance 2020 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Pojistné	Základ	Záloha vypočtená	Sleva	Záloha sražená
Leden	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Únor	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Březen	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Duben	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Květen	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Červen	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Červenec	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Srpen	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Září	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Říjen	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Listopad	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Prosinec	14 600	4 935	19 535	2 931	2 070	861
Celkem	175 200	59 220	234 420			10 332

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 2 Výpočet měsíčních záloh u minimální mzdy zaměstnance 2021 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Pojistné	Základ	Záloha vypočtená	Sleva	Záloha sražená
Leden	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Únor	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Březen	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Duben	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Květen	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Červen	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Červenec	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Srpen	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Září	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Říjen	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Listopad	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Prosinec	15 200	5 138	15 200	2 280	2 320	0
Celkem	182 400	61 656	182 400	27 360	27 840	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 3 Výpočet měsíčních záloh u průměrné mzdy zaměstnance 2020 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Zaokrouhleno	Pojistné	Základ	Záloha	Sleva	Záloha sražená
Leden	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Únor	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Březen	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Duben	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Květen	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Červen	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Červenec	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Srpen	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Září	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Říjen	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Listopad	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Prosinec	34 835	34 900	11 796	46 696	7 004	2 070	4 934
Celkem	418 020	418 800	141 552	560 352	84 048	24 840	59 208

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 4 Výpočet měsíčních záloh u průměrné mzdy zaměstnance 2021 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Zaokrouhleno	Pojistné	Základ	Záloha	Sleva	Záloha sražená
Leden	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Únor	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Březen	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Duben	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Květen	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Červen	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Červenec	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Srpen	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Září	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Říjen	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Listopad	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Prosinec	35 441	35 500	11 999	35 500	5 325	2 320	3 005
Celkem	425 292	426 000	143 988	426 000	63 900	27 840	36 060

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 5 Výpočet měsíčních záloh u nadprůměrné mzdy zaměstnance 2020 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Pojistné	Základ	Základ solidární daň	Záloha 15%	Záloha 7 %	Záloha celkem	Sleva	Záloha sražená
Leden	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Únor	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Březen	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Duben	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Květen	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Červen	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Červenec	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Srpen	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Září	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Říjen	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Listopad	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Prosinec	150 200	50 767	200 967	10 860	30 145	760	30 906	2 070	28 836
Celkem	1 802 400	609 204	2 411 604	130 320	361 740	9 120	370 872	24 840	346 032

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 6 Výpočet měsíčních záloh u nadprůměrné mzdy zaměstnance 2021 (v celých Kč)

Měsíc	Hrubá mzda	Pojistné	Základ	Základ solidární daň	Záloha 15%	Záloha 23 %	Záloha celkem	Sleva	Záloha sražená
Leden	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Únor	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Březen	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Duben	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Květen	150 000	50 700	150 000	8 236	22 500	1 894	24 395	2 320	22 075
Červen	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Červenec	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Srpen	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Září	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Říjen	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Listopad	160 000	54 080	160 000	18 236	24 000	4 194	28 195	2 320	25 875
Prosinec	110 000	37 180	110 000	-	16 500	-	16 500	2 320	14 180
Celkem	1 410 000	476 580	1 410 000	26 472	211 500	6 088	217 590	27 840	189 750

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 7 Výpočet záloh při průměrném a nadprůměrném příjmu u OSVČ (v celých Kč)

Rok	2020	2021
Výpočet	průměrný příjem	
Daň z předchozího období	34 100	34250
40% z daně	13640	13700
Záloha celkem (pololetní)	27280	27400
Výpočet	nadprůměrný příjem	
Daň z předchozího období	225000	286000
1/4 z daně	56250	71500
Záloha celkem (čtvrtletní)	225000	286000

Zdroj: Vlastní zpracování